

LUCEAFĂRUL

CULTURAL-SOCIAL

**REVISTĂ PENTRU PROPĂȘIRE CULTURALĂ
ȘI ARMONIE SOCIALĂ**

Director: IOAN N. CIOLAN

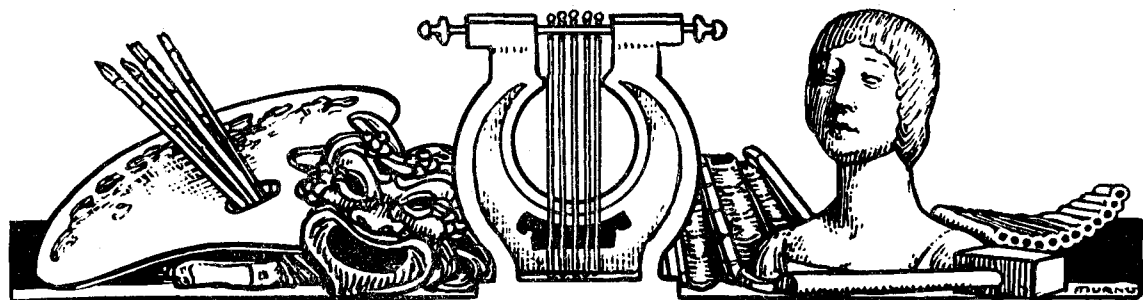
Redactor: PETRU OLARIU

**APARE LUNAR SUB AUSPICILE ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SIBIU**

Anul III • Martie-Apr. 1936 • No. 3-4

SIBIU, LA 15 APRILIE 1936

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA GH. LAZĂR No. 21

LITERATURA ȘI ARTA

Creștinii și Învierea...

*De secole sărbătorim
A lui Hristos înviere,
Dar nu căutăm ca să fim
Așa cum legea Lui ne cere.*

*Creștini suntem doar după nume
Iar nu 'n virtuți și fapte,
Deși în legea Lui se spune
Să trăim în cinste și dreptate;*

*Deci, de vreți creștini ca să slăviți
A lui Hristos înviere,
Căutați în fapte ca să fiți
Așa cum legea Lui ne cere;*

*Căci învierea lui Hristos din morți
Numai atunci ne-aduce mântuire,
Când vom căta creștini cu toți
Să trăim în pace și 'n iubire.*

S. Dragoman, inv.

Noaptea Invierii

Era noaptea invierii. Glasul sfânt al clopotelor... năştea ecouri prelungi... care se pierdeau prin văile adânci ale munţilor...

Natura primăvărată, adormise ca o mi-reasă... în străvezimea mătăsurilor fine. Doar din când în când, frânturi din răspunsurile corului dela biserica din deal... se abăteau asupra satului adormit.

Mic şi mare, tânăr şi bătrân, cu toţii se grăbeau în noapte. Flăcările lumânărilor tremurătoare... pâlpâiau bolnav, în aerul răcoros al nopţii... Părea un şir de pelerini... în drum spre locurile sfinte...

Un singur om făcea excepţie. Era bătrânul învăţător Ardeleanu... Sta în ceardacul casei .. cu mâinile la cap... adâncit în gânduri... Se gândea la viaţa lui, la fericirea de altădată.

Odată inima lui era plină de credinţă, către cel Atotputernic.. Vremurile însă, i-au spulberat toată credinţa din suflet... așa cum spulberă vântul de toamnă... pleava de pe o arie.

În zadar arama sfântă suna prelung şi dulce în noaptea invierii, în sufletul bătrânului dascăl nu răscolea nimic... Nimic!... ca şi când ar fi vorbit de sus din înălţimi, unei mulţimi de oameni surzi...

Dar pentru ce atâta necredinţă, la vechiul dascăl?... Vremea care a trecut, lămureşte totul... Avusese un copil în viaţa lui, un singur copil... Îi era drag ca lumina ochilor... Îngrija de el, ca de un odor sacru... Copilul era cuminte ca o fată mare... şi înţelept ca Solomon...

L'a dat la şcoli să facă om din el. Aproape când să-şi vadă feciorul scăpat... într'o săptămână a patimilor, se stinse împreună cu maică-sa de o boală grozavă...

Cum să nu fie atât de nenorocit acum? Cum să nu verse lacrimi de durere?... din ochii lui bătrâni... când e așa de singur pe lume... Cum să mai creadă în Dumnezeu... când El, acolo sus unde este... nu s'a gândit la bătrâneţele lui, la singura mângăere, ce o mai avea în lume?...

Nu!... Nu!... un Dumnezeu așa crud desigur nu poate exista!... Dumnezeu este bună-

tatea întrupată pentru toţi... dar pentru el... nu!... Prostii sunt toate teoriile filosofilor, scrise pe tema dumnezeirii... Nebuni cei ce văd mâna lui Dumnezeu în tot locul! Astfel de gânduri se învăteau în creierul lui... Şi nu se ştie de nimeni!... Tot satul ştie de necredinţa moşului...

— Săracul... — zice câte unul... — i-a luat Dumnezeu minţile...

Obosit de atâta cugetare... priveşte fix în nemărginit... Razele lunii, se preling prin părul argintiu al bătrânului...

Intr'un târziu... păru că visează... Din negura nopţii se deslipiră trei arătări de vis... Înaintau încet... încet... parcă împinse de mâini nevăzute... Păru că-şi cunoaşte copilul şi nevasta... Intinse mâinile tremurânde spre arătare... Sufletele coborâte din alte lumi... arătau calea ce duce la biserica din deal. Bătrânul atinse pământul... vru să scoată o vorbă... dar numai un geamăt surd, eşi din pieptu-i...

Deodată se ridică şi merse în casă. Nu după mult timp eşi îmbrăcat în frumoase haine româneşti... pe cari le îmbracă numai la zile mari... O luă cu pas voinic spre biserica din deal. Casa Domnului era plină de nu puteai arunca un ac. Intră cu inima strânsă... cu pieptul sbuciumat de tainice fioruri. Oamenii îi făceau loc grăbiţi... Se mirau toţi că îl vedeau intrând în biserică, după atâta hulă şi ocolire a celor sfinte...

Înaintă până la Domnul Hristos şi sărută pocăit crucea... Lacrimile îl podidiră şi i se păru că şi răstignitului îi curg lacrimi de durere... A ascultat cu adâncă evlavie evanghelia... Cuvintele sfinte picurau iertare. I se părea că vede pe Crist urcând Golgota... Gloata evreiască îl scuipa şi îl lovea... Faţa îi era palidă... Ghimpii spinilor îi sgâriau fruntea... Picuri de sânge i se prelingeau pe faţă... Cruce grea îl doboră... Nici un vaet însă, nu eşi de pe buzele Mântuitorului... Intr'adevăr ...atâta suferinţă, numai un Dumnezeu putea suferi...

Afară zorile se revărsau... Natura părea mai fermecătoare ca întotdeauna. Cîrîpît de păsări care se deștepta, umpleau aerul rece al dimineții... Miros gîngăș de liliac... plutea în aer... Lumea parcă era reinăscută din nou. O nădejde mare se citea pe fețele oamenilor... Cuvintele care adevereau înfăptuirea minunei celei mari... erau rostite dulce... cu patimă...

Tg. Lăpuș.

Dascălul se amestecă gînditor în gloată... Il ajunse din urmă Ion al Popii, ce se luptase de nenumărate ori, cu necredința lui...

— Hristos a înviat!... zise el bucuros.

— Adevărat că a înviat!... răspunse dascălul, cu inimă.

Ochii îi inotau în lacrimi. Erau lacrimile unui suflet care rătăcise calea... și în noaptea învierii... o găsisese...

Simion Lomnășanu, inv.

S'a stîns

Soarele apune și seara se lasă;
De parte s'aude o doină duioasă.

Un dangăt de clopot, refren al durerii,
Răsună a jale în liniștea serii.

Și vîntul îl prinde pe aripile sale
Și-l duce departe... îl duce la vale.

A cerului boltă de stele s'aprinde,
Al nopții 'ntunec pămîntul cuprinde.

O stea lucitoare pe cer a pierit,
Un suflet pe lume s'a stîns, a murit.

Emil Giurca.

Pentru popor

Viața-i luptă, frămîntare,
Și multe rele 'ntr'ânsa are.
Tu, să stai la post învățător;
Să lupți pentru fapta bună,
Să-ți împletești din ea cunună
Pentru popor.

Și-apoi să mai gîndești;
Că'n lumea aceasta trecătoare
În care tot ce naște moare,
Nu-i nimic mai frumos, învățător,

Decât, ca'n orice clipă a vieții tale,
Să sameni cinste și onoare
Printre popor.

Și astfel de-i lucra 'n viață,
Nimic în lume n'o să poată
Să 'ntunece frumosu-ți nume.
Deci, să stai la post învățător
Și să faci prin munca-ți creatoare,
Să progreseze al tău popor.

Sibiu, la 5 Februarie 1936.

S. Dragoman, inv.

Cîntec

Cîntă-mi, măi măestre,
Una de demult...
Stînd între pahare
Vreau să te ascult.

Uită-te la mine
Și află-mi tot chinul...
Tremură-l pe strună...
Și apoi bea-ți vinul.

Eu nu beau, măestre,
Capăt vreau să pun
Suferinții mele.
Și vreau să ți-o spun.

Cîntă-i melodia
Pe-al durerii glas,
Eu cînt în cuvinte
Tot ce mi-a rămas:

Inimă sdrobită,
Suflet părăsit,
Cîntec de-alinare,
Timp de pribegit.

G. Răduțiu.

Învățământ - Educație

Asociaționismul în psihologie¹⁾

Asociaționismul s'a ivit în Anglia ca o transpunere din filosofie în psihologie a punctului de vedere sensualist-empirist. Empirismul — tot englez de origine — admitea ca date reale ale psihicului numai ceea ce își câștigă el direct din contactul cu lumea înconjurătoare, pe calea simțurilor. Nimic nu este înăscut, dat de mai înainte de naștere, aprioric; totul este aposteriori, se câștigă cu ajutorul simțurilor. Pentru el nu există alt conținut al conștiinței decât acela rezultat din îmbinarea elementelor câștigate cu ajutorul simțurilor. În acești termeni se vorbește și de o teorie a spațiului și timpului. În general putem numi empiriști pe toți aceia, care vreau să reducă toate noțiunile, toate abstracțiunile, ce și le poate câștiga omul, exclusiv la datele concrete ale experienței. „Tabula rasa” și „nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu” sunt două principii citate atât de des pentru a caracteriza un curent întreg.

Incepând cu Hartley „părintele asociaționismului” — cum îl numește Stuart Mill —

curentul și-a mai avut ca reprezentanți de seamă pe James Mill, Stuart Mill, evoluționistul Herbert Spencer, Alexandru Bain. Fiindcă aceștia sunt englezii școlii asociaționiste i se mai dă și atributul de „engleză”. Aderenți mai mult sau mai puțin fervenți s'au aflat și în alte țări. Herbart, cunoscutul filosof și pedagog german a fost și el un asociaționist. Între cei mai noi amintim pe Ziehen la Germani, pe Taine la Francezi.

În ce privește timpul, a început bine zis pe la 1731 cu scrierea lui Hartley „Conjecture quaedam de sensu, motus idearum generatione”, a durat tot secolul al 19-lea și în secolul nostru se mai găsesc partizani.

* * *

Dacă analizăm stările psihice cele mai complexe, noțiunile, abstracțiunile cele mai îndepărtate de realitate, vom găsi ca ultime elemente, din care sunt compuse, senzațiile. Sentimentele complexe se pot desface în sentimente mai simple, care sunt legate de senzații, ba chiar se identifică cu ele. De aceea, în ultima analiză, și sentimentele se

¹⁾ Curentul asociaționist, care a dominat până mai ieri gândirea psihologică și a lăsat urme adânci în concepțiile multor pedagogi, are astăzi doar o importanță istorică.

Și totuși în practica școlară se regăsește și azi destul de des. Mulți dintre oamenii noștri de școală consideră psihicul copilului ca un complex de elemente, cărora educatorul e chemat să se adreseze în parte ori de câte ori vrea să le facă educație. Astfel, vrea să facă educația cutărui simț, se adresează numai lui; dorește să-i dezvolte puterea de judecată, lasă la o parte toate celelalte laturi sufletești; ține să facă pe elev om religios, se îndreaptă numai asupra sentimentului religios. Cu alte cuvinte fac educație pe compartimente. Uită că sufletul elevului este o unitate indestructibilă și influențele externe fie intenționate, fie neintenționate au repercusiuni asupra întregii structuri psihice. Acest fel de a privi psihicul este un rezultat, în parte, a unei nevoi didactice. În școala normală învățătorul a învățat despre cutare sau cutare fel de senzații, despre atenție etc., deci despre elemente. În minte a rămas cu impresia că acestea funcționează ca unități bineconturate, în mod independent.

Înțelegerea acestui curent ne va arăta drumul pe care nu trebuie să-l urmăm.

pot explica prin senzații, ele fiind elementele la care se reduc. Actele voluntare superioare își au origina în actele instinctive, acestea în cele reflexe, care la rândul lor sunt legate de senzații. Deci atât în domeniul intelectual, cât și în cel afectiv și volițional, când căutăm, aflăm un singur element, din care se formează totul, elementul cel mai mic posibil, *sensația*. Ea nu se poate analiza mai departe, nu se desface în elemente și mai mici; ca atare este indestructibilă și invariabilă. Vorbim de senzații în psihologie cum vorbim de atomi în mineralogie. Elementul ultim al unui minereu este atomul, precum elementul ultim al unei stări psihice este senzația. Senzațiile sunt cărămizile marelui edificiu al psihicului. Ele se adaogă, se leagă unele de altele — vom vedea cum — formând un agregat. Atomul își păstrează individualitatea cu toate însușirile ei în orice minereu ar intra ca element component, senzația și-o păstrează pe a sa în orice fenomen psihic s'ar găsi.

De sigur sunt senzații simple precum sunt senzații complexe. De exemplu senzațiile complexe ale văzului sunt rezultatul combinării senzațiilor propriu zise de lumină și a senzațiilor de mișcare a globului ocular. Urmărind mișcările unei lumini noi avem și senzații de lumină și de mișcare. Ba chiar în cadrul senzațiilor de mișcare a globului ocular putem avea senzații de mișcare dela stânga spre dreapta, dela dreapta spre stânga, sau de sus în jos și invers. În domeniul vieții organice, pe care-l consideră ca o clasă aparte, Baïn, ne dă mai multe feluri de senzații, cum sunt cele de foame, sete, sufocare, digestie; apoi senzațiile provocate de însuși sistemul nervos și manifestate ca nevralgie, epuizare nervoasă, tic dureros, senzații ale sistemului muscular și altele.

Acestea sunt realități; din ele se construiește lumea psihicului. E drept, că gândirea operează deobicei cu idei și nu cu senzații, dar ideea nu este altceva decât „o copie, o imagine a senzației”.¹⁾ Orice senzație mai persistă după ce dispăre excitantul. Persistența

ei însă nu mai are tăria senzației provocate de impresiune. Aceasta este ideea, adică senzația persistentă după dispariția impresiunii. Altfel zis ideile sunt senzații slăbite. Senzația slăbită poate reveni în minte ulterior fără nici un excitant extern, grație tăriei de care dispune față de celelalte senzații. Deci avem ca ultime elemente senzațiile, câtă vreme există excitantul, și ideea, când acesta dispăre.

Dacă am spus, că senzațiile sunt ultimele elemente reale, nu urmează că ele se prezintă izolate. Senzațiile oricând se prezintă legate în grup. „Când ne gândim la oarecare corpuri materiale, noi nu ne gândim la o *singură senzație*, ci la un număr nedefinit și variat de senzații, aparținând deobicei diferitelor simțuri, dar așa de bine legate între ele, încât prezența uneia singure, anunță deobicei prezența posibilă în același timp al întregului rest.”¹⁾ Analiza descoperă ultimele elemente, senzațiile, nu pentru a le da o existență separată, ci pentru a constata mai bine felul în care se leagă între ele. Tocmai precum în mineralogie atomilor nu li se dă o existență separată deși sunt considerați ca elementele minereului. În adevăr asociaționiștii sunt preocupați de aflarea legilor care unesc elementele, mai mult decât de natura și felul elementelor înșiși. Singur Spencer admite un fel de analiză reală făcută de spiritul nostru. Căci dacă orice stare se combină atât de intim cu stările anterioare încât formează una, nu e mai puțin adevărat, că spiritul nostru face și diferențieri continue în stările sale constitutive. Este o aplicare a principiilor sale evoluționiste de integrare și desintegrare, în domeniul psihologiei.

În ce privește senzația reținem atât: asociaționiștii prin analiză, caută un element *invariabil și constant* în orice operațiune psihică și în orice timp ar intra el ca component. Acest element, considerat ca primordial își păstrează natura și calitatea oricum ar fi combinat, doar în intensitate pierde ceva. Așa o senzație trăită în copilărie revine aceeași, ceva mai slăbită, chiar la bătrânețe. Senzația unei dureri suferită cu ocazia unei operații este aceeași oridecâteori îți re-

¹⁾ J. Mill, Analysis t. c. II. p. 53, citat după Ribot, Psychologie anglaise contemporaine.

¹⁾ Ribot, op. cit. p. 151.

vine în minte. Senzațiile de lumină, gust, miros, oboseală, sete, foame, etc., pe care le-ai avut vreodată, rămân încremenite în forma lor originală, și se reproduc ca atare. Notez, acestea sunt senzații complexe.

Principiul constanței atribuit de Köhler, legăturii dintre senzație și impresiune se poate atribui foarte bine și numai senzației în sine. El pune într'o lumină clară concepția asociaționistă asupra elementelor ultime ale psihicului.

Deci psihicul se poate descompune în elemente precise, diferite după simțurile receptoare, care elemente nu sunt privite numai ca niște abstracțiuni necesare unei explicări teoretice ci ca realități adevărate, care prin combinare alcătuiesc complexe psihice. *Nu se prezintă izolate, dar sunt reale* ¹⁾.

Având elementele să vedem cum se construiește psihicul. Fenomenele psihice, obiectul psihologiei — ne spune Spencer — se produc sub forma unei serii simple. Orice activitate mintală dela senzațiile cele mai simple până la cele mai complexe, dela idei izolate până la judecăți și raționamente păstrează o ordine succesivă, pentru că în conștiință nu poate fi prezent deodată decât un singur fenomen și așa vrând-nevrând urmează în serie. De aici rezultă importanța stabilirii legilor după care fenomenele psihice se succedă în conștiință. „O serie continuă de schimbări fiind obiectul psihologiei, datorită ei este de a determina legea succesiunii lor. Că aceste schimbări nu se produc la hasard este evident. Că ele urmează una alteia într'un mod particular, existența inteligenței însăși este mărturie. Problema consistă în a determina ordinea lor, adică de a determina legea inteligenței însăși.” ²⁾ (Notez, că pentru Spencer inteligența este egală cu viața psihică conștientă).

Legea succesiunii fenomenelor este însăși legea asociației. Ea are o importanță deosebită, pentru că nu e considerată numai ca

¹⁾ De aceea teoria a mai primit și numele de *atomistă*, pentru că complexe psihice totdeauna au fost privite ca agregate de atomi, [în care un ochiu de psiholog oricând poate distinge elementele. I s'a mai zis și *psihologie mozaic*, din acelaș motiv.

²⁾ Citat de Ribot din *Synthese special* § 117.

una din legile fundamentale și generale ale psihologiei, dar întreaga viață psihică se reduce aci. „Ceeace este legea gravitațiunii pentru astronomie, ceea ce sunt proprietățile fundamentale ale țesutului pentru fiziologie, aceea sunt legile asociației ideilor pentru psihologie” — ne spune Stuart Mill. — Ele sunt modul de explicare cel mai general și instrumentul cel mai puternic al școalei asociaționiste.

Ori unde ai căuta în lumea psihică, nu există decât legături. Dacă senzațiile sunt ultimele elemente, asociația este singura lege care le leagă. În domeniul psihicului nu vei găsi altceva decât asociații: asociații între impresiuni și senzații, între senzații și senzații, între senzații și idei, între idei și idei, între idei și sentimente, între sentimente și acțiuni, s'au între senzații și acțiuni. Dar și între fenomenele mai complexe domină singură legea asociației. Nu interesează pe asociaționiști natura și proprietățile imaginilor sau a altui fenomen psihic, ci numai modul lor de evocare, felul în care se succed în conștiință, căci cum am spus senzațiile nu apar izolate ci în grup.

Numărul legilor asociației a variat după autori. Ceeace a stabilit unul a amplificat urmașul său, dacă i s'a părut neindestulitor, ca iarăși să fie reduse la una sau maximum două legi, în caz că le-a găsit superflue pe celelalte. Pentru o expunere principială sunt indiferente modificările făcute în privința numărului asociațiilor. Înșirăm pe cele mai principale, pentru că în linii generale cuprind tot ce ar putea spune un asociaționist în această materie, și oricât de specificate ar fi nu ne clarifică mai bine principiul ca atare.

Am spus mai sus, că „ideile noastre nasc sau există în ordinea în care au existat senzațiile, cărora ele sunt copii”. ¹⁾ Senzațiile, ideile întipărite în ordinea succesivă adică a existenței în timp, ca existențe anterioare și posterioare nu numai că își păstrează ordinea lor de succesiune, dar chiar în cazul unei evocări prin un fel oarecare, ele vor urma această ordine. De exemplu văd cum

¹⁾ Ribot, op. cit. p. 62.

aruncă cineva o minge în aer, o urmăresc cu ochii, văd cum se înalță, apoi se îndreaptă spre pământ, văd cum se lovește de pământ, sare în sus etc. Toate senzațiile acestea se succed în timp. Vor fi supuse deci legii asociației în timp. Senzațiile sau ideile sau orice alte complexe psihice pot urma și ordinea sincronă sau a ordinei existenței în spațiu. De exemplu senzațiile ce le am când mânânc un măr sunt diferite: senzații de gust, de miros, de rezistență, de căldură etc., care se mai pot combina cu senzațiile

ce le are corpul întreg dela rezistența pământului. Toate sunt date deodată, simultan. Simultaneitatea face să se lege atât de strâns unele de altele încât gustul mărului îmi evocă, în caz de amintire, toate senzațiile avute atunci, când l-am mâncat. Senzațiile trăite simultan se leagă conform legii simultaneității în spațiu. St. Mill crede că asociațiile simultane predomină la oamenii de o sensibilitate vie, iar cele succesive la oamenii mai puțin impresionabili.

L. Bologa.

(Va urma).

Ciclu II

ca făcând parte integrantă din școala primară

Puține sunt scrierile referitoare la trecutul învățământului nostru primar la sate înainte și chiar după promulgarea legii lui Cuza Vodă, în urma căreia au început în Vechiul Regat, să ia ființă câte o școală la 7—8 sate.

Între primii obligați a urma școala a fost și tata care printre scumpele amintiri ale copilăriei păstrează și povestește cum în anul 1866 se pomeniră chemați la școală copiii satului.

Intr'o odăiță de casă părăsită, cu pereți de nuele lipiți cu pământ galben, cu acoperiș de pae și coceni, cu un ochiu de geam de-o palmă, s'au adunat cam pe la începutul iernii 15 copii, între 11—14 ani din 8 cătune de prin prejur.

Învățătorul venise dela oraș.

Material didactic, o tablă de scândură albă pe care sta scris cu vopsea neagră alfabetul ce trebuia învățat pe de rost. Ex. de scriere se făceau pe tablitele de piatră ale elevilor, ținute pe genunchi, întrucât copiii stăteau pe scaune lungi. Tot din materialul didactic mai făcea parte și un snop de nuele, um plin de boabe de porumb sau de fasole, pentru învățarea numărului până la 100. Cursurile țineau de când ningeă până se lua zăpada.

Manuale era singur catehismul, în care elevii învățau a ceti mecanic. După 8 ani dela înființarea școlii făcându-se un recen-

sământ (general sau parțial nu știu) între promoția acelei școli, tata a fost singurul trecut în recensământ știutor de carte oferindu-i-se și postul de receptor, în locul celui vechiu care umbla încă cu desăgii, cu răboajele de salcie.

Cam aceasta a fost în general situația învățământului primar la sate, câtva timp și după legea obligativității, promulgată la 1865 așa că nu trebuie să ne mirăm de numărul cel mare de analfabeți, față de alte țări cari la data când noi abia pășiam spre cultură ele erau mult înaintate.

Incultura noastră însă era în strânsă legătură cu situația politică de popor vasal și exploatat ce-am fost până la 1877. Unirea și independența apoi au adus în mod firesc și problema culturii poporului ce avea să se conducă singur de aici încolo.

Au început deci să sporească școlile pe la sate, de unde trebuia să se ridice elita cu adevărat românească, în locul streinilor în-cuibăți în funcții.

Încetul cu încetul, s'a stabilit bunul mers al învățământului dându-se programe, pregătindu-se personalul didactic și stabilindu-se durata cursurilor de 5 ani la țară și 4 la oraș.

Până când eu însu-mi am fost învățătoare, n'am priceput intenția legiuitorului, de durata cursurilor pe 5 ani la țară și 4 la oraș.

Abia începând munca cu copiii dela sate, am văzut cât de înțeleaptă și omenească a fost această măsură. Motivele pe care eu le-am putut stabili apoi au fost multe.

I. Vocabularul redus al copilului dela sat.

II. Frecvența care pentru unii se reduce la 4—5 luni pe anul școlar.

III. Diferența între noțiunile copilului dela țară câștigate în mediu cu totul diferit celui dela oraș și manualele de învățământ alcătuite pentru o școală mai mult pentru orașe decât pentru sate.

Când zic vocabular redus, mă gândesc la numărul restrâns de cuvinte, pe care le cunoaște și le înțelege copilul când vine la școală și care este maximum 150—200. Cele mai multe substantive concrete.

Încă de mulți ani am făcut această cercetare ori de câte ori am avut de instituit cl. I. și rezultatul a fost acelaș.

Verbele, conjuncțiile, substantivele abstracte, adjectivele se cunosc puține și se pricep greu, fiindcă toate reprezintă abstracțiuni, ba câte unele o singură vorbă exprimă noțiuni diferite.

Ex. verbul „a tăia”. Elevii cl. I. și chiar cei mai mari, îl înțeleg: a tăia pâine, a tăia lemne. Când am predat însă litera „t” și le-am spus că se taie cu linioara sus, au rămas nedumeriți până au văzut ce fac. Cum să mai înțeleagă expresia „a tăia drumul cuiva, a tăia cu vorba pe cineva” etc.?

Substantivul „mijloc” nu-l înțeleg aproape nici când e vorbă de mijlocul corpului lor, necum să mai înțeleagă când le spui de mijlocul unei linii, unui spațiu, ori în sens figurat, mijlocul de-a ajunge un scop oarecare. Cercetași și veți vedea câți elevi nu numai din cl. I. dar și din cele mai mari, înțeleg ce înseamnă a împărți cu cineva și a împărți la cineva și multe alte ex. pentru care mi-ar trebui o carte întreagă să le arăt.

De aceea când am zis că e înțeleaptă prelungirea anilor de învățământ p. șc. primară, m'am gândit la greutatea cu care se luptă bieții copii, îndopați dintr'odată cu o sumedenie de vorbe pe care trebuiesc să le memorizeze fără a le înțelege rostul. De aci uritul pentru cartea pe care o rup, o aruncă

să n'o mai vază ca pe un obiect de supliciu, de aceea cătirea mecanică și cântată fără nici un Dumnezeu, de aceea ușurința cu care toate se uită, 2—3 ani după ce a terminat școala.

Vorbele au rămas seci atât ca proces intelectual cât și sufletesc, unde n'au mișcat nici o fibră a vreunui sentiment.

Greșala cea mare deci a școlii primare a fost programele prea încărcate, potrivite pentru cei supra-dotați iar nici decum pentru majoritatea mediocră și submediocră. Stilul greu și nepotrivit nici cu intelectul nici cu sufletul copiilor fiindcă mulți dintre autorii manualelor n'au fost adânc cunoscători ai vieții satelor și nici prea scrupuloși pentru misiunea manualului lor. Pentru mulți a fost simplă negustorie. Rezultatele le-am văzut.

Uritul și uitarea, marea uitare a celor învățate. Cauzele de asemenea le-au știut mulți. Diferite împrejurări însă au împiedecat îndepărtarea lor, până în anul 1924 când dl. Ministru Angelescu a adăugat școlii primare ciclul II a căruia importanță nu au înțeles-o însă nici părinții elevilor dar nici unii intelectuali cari nu știu ce trebuie să fie școala satului.

Prelungirea anilor de învățământ prin ciclul II rezolvă partea cea mai însemnată a școlii primare, prin consolidarea cunoștințelor și punerea în practică a multora din ele în mod rațional. Consolidarea se face prin repetiția materialului la vârsta când elevul poate pricepe mai bine lucrurile și când s'au deprins mai bine cu limba literară a manualelor.

Tot la acea vârstă, ei ajung a căpăta încrederea părinților de a-i lăsa să-și puie în practică, fetele în gospodărie, băieții în agricultură, cunoștințele lor din școală și tot dela această vârstă încep să se definească în sufletul lor unele sentimente nobile; ca mila, patriotismul, amorul propriu etc., care vor găsi mijloc prielnic a se modela și întări, prin bucățile literare, istorice, morale, geografice, ce vor auzi sau vor ceti sub îndrumarea învățătorului.

Dela vâsta de 14 până la 16—17 ani, când fetele ajung conducătoare de gospodării, iar

băieții bune ajutoare la lucrul tatălui, distanța de timp e mai scurtă, uitarea deci mai puțin probabilă și poate cum spusei mai sus, să puie în practică în gospodăriile lor, măcar una din zece, cunoștințele din școală și tot vor fi cu un pas mai înainte decât părinții lor, deși actualmente chiar ciclu II mai întâmpină multe neajunsuri.

I. Din cauza neînțelegerii părinților cari nu trimit copiii regulat la școală și din lipsa localurilor amenajate pentru acest fel de învățământ, de unde nu trebuie să lipsească sala de atelier, de gospodărie, grădina de pomi, zarzavat și în sfârșit tot ce trebuie unei gospodării ca să fie gospodărie și unde elevul să se deprindă cu ordinea și chibzuiala cari numai prin concret și imitație se însușesc și

Vurpăr, 14 Februarie.

care sunt una din primele cauze ale sărăciei țaranului nostru român.

Nu voiu uita niciodată cuvintele adresate de „Maiestatea Sa Regele” studenților ce plecau în propagandă culturală la sate. „Învățați pe țărani să-și dreagă cotețele, să-și îngrijească vitele, să-și dreagă gardurile și porțile ce stau trântite în toate părțile cutropite de bălăriile din fața casei, producând trecătorului o jalnică impresie”.

Deci până când școala dela sat nu va fi o mică fermă, până când învățătorul va fi numai funcționar teoretician nu din vina lui ci din a altora, ciclu II nu-și va ajunge scopul ideal așa cum a dorit legiuitorul, iar școala nu va fi cea care se potrivește firii și pământului nostru.

E. Bărdaș.

Lecție de aritmetică la cls III-a

Subiectul: Zecimea.

Material didactic: 2 pâni rotunde, 2 portocale, 11 monede a un leu, 11 monede a 10 lei.

Controlarea temelor avute pentru casă.

Pregătirea. Ce se numește fracțiune? (Una sau mai multe părți, luate dintr'un întreg împărțit în părți egale, se numește fracțiune). Cum se numește fracțiunea, când întregul este împărțit în două părți egale? Dar în patru? Dar în șase? etc. Ce credeți, un întreg se poate împărți și în mai multe părți decât două, trei, patru, șase, etc?

Anunțarea. Azi vom învăța despre fracțiunile, când întregul e împărțit în 10 părți egale.

Predarea I. (Se aduce în fața copiilor o portocală). Ce am eu în mână? De unde se cumpără. Pe unde crește? Cum e portocala după formă? Cum îi zicem noi, când vedem că nu e împărțită? (întreg). În câte părți o putem împărți? (în câte vrem). Cum să fie părțile, ca să le putem zice fracțiuni? (egale). Să vedem cum o împărțim mai bine, în părți egale. (Se desface coaja portocalei și se vede că e împărțită dela natură în 10 părți (lobi). Se desfac cei 10 lobi arătându-se că sunt egali. Cum a fost portocala la început? (un întreg). Ce am făcut cu întregul? (l-am împărțit în 10 părți egale).

(Câte părți putem lua din ele (una sau mai multe). Cum am numit noi, una sau mai multe părți egale dintr'un întreg? (fracțiune). Să vină unul, să ia o parte. Altul alta. Din câte părți ați luat? (din zece). Câte ați luat? (unul una și celalalt tot una, din întregul împărțit în zece). (La fel se procedează și cu o pâne, care se imparte în zece părți egale).

Asocierea I. În câte părți egale am împărțit portocala? (10 părți egale). Câte părți a luat unul? (o parte din zece). În câte părți egale am împărțit pânea? Câte părți egale, din zece, am luat? (o parte din zece). Va să zică portocala și pânea au fost împărțite în zece părți egale și din fiecare am luat câte o parte.

Generalizarea I. O parte din un întreg împărțit în zece părți egale, se numește zecime. (Se repetă regula de către copii).

Predarea II. Să vină unul din voi copii, să așeze pe catedră, o monedă de un leu (un întreg) și de altă parte 10 monede. Unde ai așezat moneda de un leu, față de cele 10

monede? (la dreapta). De ce? (pentru că unitatea e de 10 ori mai mică ca zecele). Unde scriem noi unitățile, față de zeci? (la dreapta). De ce? (pentru că unitatea e de 10 ori mai mică decât zecele). Să îmi așeze un copil pe catedră o monedă de 10 lei și alte 10 monede de 10 lei (cari formează 100). Unde ai așezat moneda de 10 lei față de celelalte monede de 10 lei, ce formează o sută? (la dreapta). De ce? (pentru că zecele e de 10 ori mai mic ca o sută). Unde scriem noi zecii față de sute? (la dreapta). De ce? (pentru că zecii sunt de 10 ori mai mici ca sutele).

Va să zică, unde scriem noi unitățile față de zeci, și zecii față de sute? (la dreapta). De ce îi scriem așa? (pentru că unitățile sunt de zece ori mai mici ca zecii, iar zecii de zece ori mai mici ca sutele).

Acum să vedem cum vom scrie zecimea față de întregi sau unități. (Se așează pe catedră o portocală întreagă și o zecime de portocală). Unde vom așeza zecimea față de portocală? (la dreapta). De ce? (pentru că zecimea e de zece ori mai mică decât unitatea).

Se trece la scris pe tablă. Cum vom scrie noi într'un singur număr și portocala și zecimea? (Vom așeza 1 care ne arată portocala la stânga și 1 care ne arată zecimea la dreapta). De ce am așezat zecimea la dreapta unității? (pentru că zecimea e de zece ori mai mică decât unitatea). Ce are a face aceasta? (noi știm dela zeci și unități, că zecii sunt așezați după sute, pentru că zecii sunt de zece ori mai mici ca sutele; și unitățile sunt așezate după zeci, pentru că unitățile sunt de 10 ori mai mici ca zecii și de aceea zecimea se scrie la dreapta unităților, pentru că și ea este de zece ori mai mică decât unitatea).

Ce semne am pus noi între sute și zeci când le-am scris? (nici un semn). Dar între zeci și unități? Dece n'am pus nici un semn între sute, zeci și unități (pentru că sutele, zecii și unitățile sunt formate din întregi). Dar între unități și zecimi, ce credeți voi, se va pune vreun semn? (Ce credeți că se va pune?) (o linie care să-i despărțească). Ce va despărți această linie? (numerele întregi de părți). Dar când vom scrie pe caet mai

multe numere, în care avem și părți și la fiecare număr vom trage acea linie despărțitoare dintre întregi și părți, cum va fi caetul nostru? (Ce credeți că vom pune în locul lor? (niște liniuțe micuțe, cărora le zicem virgule). Ce rol au? (ele despart întregii de părți).

Să vedem cum citim numărul scris pe tablă. Cum am citit un număr format din zeci și unități de ex.: 34? (am citit întâi zecii și apoi unitățile. De ce citim zecii întâi și nu unitățile? (pentru că unitățile sunt de zece ori mai mici decât zecii). Cum vom citi un număr format din o unitate și o zecime? (întâi vom citi unitatea și apoi zecimea). De ce citim zecimea la urmă? (pentru că zecimea e de zece ori mai mică ca unitatea). Dar dacă nu avem nici un întreg, dar avem de scris numai zecimi, ce facem? (atunci în locul întregilor punem zero și după zero scriem zecile). De ce trebuie să scriem zero? (pentru că zero ține locul întregilor) Să-mi scrie unul pe tablă 3 zecimi de portocală.

(Cum am procedat cu scrierea zecimilor dela portocală, așa vom face și când scriem zecimile din pâne).

Asocierea II. Cum am scris o portocală și zecime de portocală? Dar o pâne și o zecime de pâne? Deci cum vom scrie un număr, care are și întregi și zecimi?

Generalizarea II. Un număr care are și întregi și zecimi se scrie așa: Zecimile se scriu la dreapta întregilor și se despart de ei prin o virgulă. Când nu avem întregi, locul lor îl completăm cu zero. (Se repetă regula de către copii).

Aplicarea: Să scrieți pe maculatoare, iar unul din voi pe tablă:

3 mere și 2 zecimi de măr			
6 lei " 5 " " lei			
9 m. " 8 " " m.			
3 l. " 1 " " l.			
8 g. " 5 " " g.			

Se scot cărțile de aritmetică și se citește din ele tema 4 dela pag. 70:

$0,2 + 0,4 = ?$	$0,8 - 0,4 = ?$	$0,4 \times 4 = ?$	$0,8 : 2 = ?$
$0,5 + 0,2 = ?$	$0,9 - 0,2 = ?$	$0,2 \times 9 = ?$	$0,6 : 3 = ?$
$0,6 + 0,8 = ?$	$1,5 - 0,7 = ?$	$0,5 \times 5 = ?$	$2,5 : 5 = ?$
$0,9 + 0,7 = ?$	$2,6 - 1,3 = ?$	$0,8 \times 7 = ?$	$3,2 : 8 = ?$

și pe care o vor scrie și socoti elevii acasă pe caetele de clasă.

Hie Tarcea, inv.
șc. de aplicație, Sibiu.

Calitățile împreunate cu chemarea învățătorului

Cuvânt rostit la 1 Martie 1936, de președintele **Izidor Dopp**, cu ocazia întrunirii cercului cultural învățătoresc Nr. II „Șuramare”, în Sibiu, la școala prim. de Stat Nr. 3.

Doamnelor și Domnilor Colegi,

Activitatea pedagogică a învățătorului urmărește două scopuri: a educa și a instrua. Educațiunea și instrucțiunea sunt așa de strâns împreunate, încât una fără alta nu numai că nu se pot îndeplini, dar nici nu ni-le putem închipui. Instrucțiunea fără educațiune este ca arborele fără crengi.

Dar educațiunea și instrucțiunea învățătorului nu cadrează numai între cei patru pereți ai școlii, ci se estinde și afară de școală, în fața societății în care trăește. Pedagogul Diesterweg zice:

„Voi sunteți apostoli pentru copii, favoriții zeilor și oamenilor. Veți pune baza la tot ce-i frumos și ce-i bun, de aceea v'am sădit în piept conștiința drept judecător și acolo unde ochiul omenesc nu poate să vadă. Băgați de seamă: poporul suferă încă greu în multe privințe”.

Acestea sunt motivele, cari m'au îndemnat astăzi să discut cu d-voastră calitățile, cari sunt necesare învățătorului, ca să-și îndeplinească misiunea și să răsbească în viață.

1. Fiind oficiul învățătoresc un oficiu moral, de sine înțeles, e necesar ca prin învățător să se desăvârșească adevăratele însușiri morale. Acestea însă nu constau numai în legăturile ce le are cu sexul invers, ci și în legăturile pe cari le are cu toți oamenii prin purtarea sa ireproșabilă. Iată pentru ce ne-ar plăcea ca învățătorul să facă cât mai puțină politică de partid, dar cât mai multă politică naționalistă și economică, căci, câtă vreme la cârma țării sunt partide de ordine, nu înțeleg de ce, învățătorul ar intra în politica militantă de partid, misiunea lui fiind mai presus de misiunea oamenilor de partid. Și dacă totuși, învățătorul e constrâns, forțat sau benevol, să intre în partidele politice, el e dator să îmbrățișeze cauza tuturor elevilor săi, fără părtinire, nu simpatizând pe unii și desconsiderând pe alții, după cum părinții is prieteni sau dușmani.

Politica pe care o face el, trebuie să fie o politică înțeleaptă, pentru ca din aceasta să nu i-se știrbească autoritatea în fața sătenilor cu care trăește. Acțiunea politică a învățătorilor nu trebuie să aibă la bază un interes personal, ci numai un interes general. În acest scop el se va supune unei hotărâri din partea tuturor învățătorilor din județ, motivată în scris și apoi adresată alegătorilor. Ideal ar fi, ca acestui corp select de alegători, să i-se stabilească prin constituție un număr corespunzător de reprezentanți în parlament, după județe. În felul acesta ne scăpăm de lupta militantă de partid și autoritatea învățătorului revine la ceea ce trebuie să fie.

2. O altă calitate înțeleaptă împreunată cu chemarea învățătorului este, ca acesta să aibă cunoștințe cât mai solide și mai întinse în chestiuni agricole și de gospodărie, deoarece țara noastră e o țară agricolă prin excelență, care deși bogată, e săracă totuși, având o mulțime de bogăție neexploată, amintesc: creșterea păsărilor, creșterea vitelor, stupăritul, grădinăritul, nobilitarea și cultivarea pomilor, lucrarea pământului, cultura viermilor de mătăsă etc., cari toate se găesc în stare rudimentară, exact ca înainte de asta cu 20 ani, deși în acest răstimp, în alte țări s'au făcut progrese mari în toate direcțiunile. Pomii noștri nu mai produc din cauza boalelor și a insectelor, față de cari ne dovedim neputincioși. Sunt județe care dau grâu 40 și peste 50 la sută corpuri străine, ca: secară, orz, mazărice, îneghină, gârgărițe etc., etc., din care cauză cerealele noastre sunt rău căutate la export. Din toată Europa suntem aceia, cari prezentăm producția cea mai mică la hectar.

Învățătorul vrednic, nu numai prin vorbe, ci și prin fapte va deprinde pe consătenii săi să întrebuițeze mijloace mai moderne de exploatare ca: sămânță bună și aleasă, hrană potrivită pentru vite, plug bun, grapă

bună, arătură adâncă, etc., căci e rușine ca plugarul să stea două părți din an fără să lucreze. Dacă munca țăranilor noștri se va raționaliza, ei vor găsi un teren larg de câștig în astfel de chestiuni.

3. Oficiul său, învățătorul, care se respectă, trebuie să-l împlinească cu punctualitate și abnegație. Orice iregularitate poate avea urmări rele în formarea țării de caracter a tinerimii. Orariul clasei, pe care l'am personificat în inspector școlar, avându-l pururea la spatele noastre va fi respectat și urmat întocmai, așa ca un obiect să nu se desvolte în dauna altui obiect. Punctualitatea și corectitatea sunt ceea ce numiau bătrânii: „*anima rerum*“, sufletul lucrărilor

4. Deoarece sfătuitorul cel mai apropiat de țăran este învățătorul, urmează dela sine că cunoștințele și acțiunile sale vor fi multilaterale, nu numai în ceea ce privește școala și economia, respective gospodăria ci și în alte direcții, având să-și perfecționeze cunoștințele, studiind legi și așezăminte, cetind cărți și reviste. Să fie comunicativ. Un învățător ursuz niciodată nu va câștiga simpatia satului.

5. O altă chestiune, care ne face multă bătae de cap este cercetarea, mai corect zis, necercetarea școlii de către elevi. În privința aceasta mi-am arătat părerile și cu altă ocazie. Fapt este că pentru a nu lăsa elevii

să fugă dela școală, trage foarte mult în cumpănă personalitatea învățătorului, care va trebui să fie prietinos, blând și prevenitor cu toată lumea, va urma un plan bine pregătit. Lecțiunile ce se dau vor fi în consonanță cu puterea și priceperea elevilor; lecțiunile prea grele desgustând și înstrăinând și se va pregăti pentru fiecare oră și obiect de învățământ. Pentru realizarea acestor deziderate nu vom uita, că precum calea ferată înlesnește comunicațiunea, așa metoda de propunere înlesnește copiilor apercipiunea. Alte mijloace vrednice de ținut în seamă mai recomandăm: Învățătorul să întrețină și afară de școală raporturi bune cu școlarii, cercetându-i acasă, la joc, pe stradă și luând măsurii de îndreptare față de cei renitenți.

Îi va învăța a cunoaște plantele veninoase, dar înainte de toate va nimici dintr'ânșii planta veninoasă a amorului propriu, a egoismului. Îi va deprinde a planta pomii roditori, dar mai întâi vor trebui să devină ei însiși plante nobile.

6. Învățătorul, care se respectă, trebuie să se poarte cu stima cuvenită față de superiorii săi și să le urmeze binevoitorul sfat.

Acestea ar fi punctele mai însemnate, cari hotărăsc calitățile împreunate cu chemarea învățătorului. Să le ținem și să le urmăm.

Izidor Dopp.

Învățătorul și menirea sa

Astăzi, nu tunul ci profesorul e arbitru popoarelor — sunt cuvintele înprăstiate în lume de către un publicist englez. Mântuirea și progresul societății se bazează acum pe școli. Învățătorul este acel ce ține în mână cheia destinului unei țări. Prin serviciile ce trebuie să aducă, prin talentele și virtuțile ce trebuie să poseadă și prin influența ce trebuie să exercite, consider pe învățător înaintea capului de familie, înaintea chiar a societății. Sunt și antagoniști cari-i micșorează meritul și după cari, rolul școlii se mărginește cel mult la câteva noțiuni generale ce învățătorul dă școlarului asupra diferitelor ramuri

de știință. Față de aceste exagerări și utopii, iată realitatea lucrurilor: În interiorul căminului părintesc, întâia școală a copilăriei e familia și firescul învățător e părintele.

Aci copilul se încălzește la sentimentele, obiceiurile și ideile cari-i vor predomina întreaga viață a sa. Familiei, copilul îi dărește primele dezvoltări ale inteligenței și ale inimii, ajuns la oarecare vârstă, instituțiile sociale în care trăiește termină și completează educația sa.

Civilizația creează trebuinți cari modifică relațiile familiei. Smuls din sânul familiei, părintele nu poate să se ocupe de copil. Fiul

are alte aptitudini, nu mai urmează profesiunea părintelui, are deci nevoie de alte cunoștințe pe cari nu i le poate da tatăl. Acum vine rolul învățătorului.

Cât timp familia se menține în condițiuni normale, școala nu e decât ajutoarea ei, rolul ei poate fi mărginit numai la partea necesară de instrucție, de care copilul are nevoie. Când lipsește însă aceasta, — adică nu-i nici familie, nici cămin părintesc — școala trebuie să iee fatalmente locul familiei și atunci nevoia de a lărgi rolul la care putea să se mărginească altădată. Fiecare din noi are a da zilnic instrucție și educație la mare număr de școlari; trebuie să-i învățăm să vegheze asupra moravurilor, să-i formăm la muncă, la supunere, la ordine. Greutatea acestor silinți constă nu numai în natura elevului, ci și în acțiunea mediului în care trăiește — influențele favorabile sau nefavorabile ale familiilor lor. Sunt părinți cari nu dau nici un ajutor învățătorului, fiindcă nu se îngrijesc deloc de copiii lor, vrând-nevrând învățătorul trebuie să le ia rolul. În alte cazuri, când tânărul a ieșit din școală, atunci trebuie să nlocuiască familia sau să lupte contra influenței sale corupătoare. Sunt fără indoială și familii model, unde copiii nu primesc decât exemple și lecții bune, la cari domnește sentimentul datoriei. Fi-vor oare multe de-acestea?

Din nenorocire ele formează minoritatea societății!... Și, dacă aceste fapte sunt de netăgăduit, am putea oare să vedem pe învățător așa cum și-l închipue acei cari nu cunosc condițiile prezente ale familiilor și școlilor?... Pentru a fi la nivelul obligațiilor

ce-i incumbă menirea, trebuie să se ridice în cunoștință, în merit, în capacitate. Trebuie să știe să învețe pe alții, să comunice cunoștințele conform cu vârsta și inteligența copiilor — într'un cuvânt trebuie să poseadă cea mai grea și cea mai delicată artă, arta învățământului — care nu poate fi, decât rezultatul unui talent firesc îmbunătățit prin studiu și experiență. Mai trebuie să aibă și destulă pătrundere și înălțime de spirit, pentru a deosebi lămurit scopul folositor al educației și mijloacele destoinice ce-l fac să ajungă la acest scop.

Pe lângă cunoștințele ce trebuie să deie școlarilor, învățătorul bun se ocupă mai cu deosebire a face ca aceste cunoștințe să li servească la cultivarea facultăților inteligenței. Afară de această sarcină — tot atât de importantă și de grea — e sarcina ce-i incumbă menținerea disciplinei. Școlari plecați în fiecare dimineață din familie cu moravuri deosebite, ne sosesc la școală cu o natură ardentă, mobilă, de aci sarcina a fi mlădiați la ordine, la supunere, la ascultare, la tot ce e mai antipatic gustului vârstelor și caracterului lor...

Imi închipuesc că și astăzi, deși trăim în condițiuni puțin favorabile, sunt învățători vrednici de meseria lor, cari o îndeplinesc bine și cu cinste, plini de virtute și de merit. Mă întreb?!... Dacă în asemenea condiții s'au format învățătorii buni, cum nu s'ar putea forma când aceste condiții s'ar schimba și... când vom fi convinși, că nu e de ajuns a crea școli, ci a avea mai întâi buni învățători.

Gh. Stăncovici, inv.
Cărpiniș—Sibiu.

Din tainele numerelor

O casă ieftină. — Regele și potcovarul. — Povestea șahului

O casă ieftină. Un proprietar de-abia își construisese o casă, când i s'a și prezentat un cumpărător. Nimerindu-se să-i placă mult casa, omul era dispus să facă târg oricât i s'ar fi cerut pe ea. La rândul său, proprietarul mirosind chilipirul și fiind din întâmplare și cunoscător al tainelor numerelor, și-a

propus să facă un târg bun. „Nu-ți cer, Domnule, prea mult! Casa mea are 26 trepte. Dacă să-mi pui pe prima treaptă un ban, pe a doua treaptă 2 bani, pe a 3-a, 4 bani și așa mai departe, îndoind mereu, numărul banilor până la ultima treaptă”. Cumpărătorul zâmbind a acceptat imediat târgul, minu-

nându-se de prostia vânzătorului. Au chemat martori, au încheiat contractul și noul proprietar a început să numere banii. Pentru primele trepte a mers ușor. N'au ajuns însă la jumătate din drum și punga boierului nostru se golise, de par'că n'ar fi fost în ea bani de când e lumea! Tocmai voia să alerge acasă după rest, când vânzătorul, luând un creion și hârtie, i-a făcut socoteala exactă: avea să-i dea pe casă... numai 671.088,63 Lei. Povestea spune că vânzătorul văzându-l tare opărit pe păgubaș, pentruca să-l mai îmbuneze, i-a iertat cei 63 bani din suma datorată!

Regele și potcovarul. Un rege ieșise singur la călărit. Tocmai ajunsese într'un sat când a început să-i schiopăteze calul. Descălecă supărat, calul trebuia potcovit. Nu i-a fost greu să găsească un meșter potcovar, care cât ai zice „iepure”, i-a și bătut cele 4 potcoave. La socoteală, bănuind cu cine are a face, potcovarul i-a cerut o sumă modestă, pe care regele în graba lui i-a promis-o pe dată. Nu cerea decât un ban pentru primul cui, 2 bani pentru al 2-lea cui, 4 pentru al 3-lea și tot așa dublând mereu până la al 24-lea cui dela cele 4 potcoave. Când s'a prezentat potcovarul la vistierul regelui după bani, care nu le-a fost mirarea la toți când au aflat că au de plătit nici mai mult nici mai puțin decât 167.772,17 Lei pentru potcovitul unui cal. Dar regii nu-și întorc vorba, a plătit și pace!

Povestea șahului. Se povestește că inventatorul șahului a oferit acest joc unui prinț al Indiei. Prințul foarte mulțumit de ingeniosul joc, i-a promis inventatorului o recompensă cu adevărat princiară, lăsându-l pe el să-și aleagă ce vrea în schimb. „Nu cer altceva decât: un bob de grâu pentru primul patrat dela tabla de șah, 2 boabe pentru al doilea patrat, 4 boabe pentru următorul și tot astfel pentru fiecare patrat de douăori mai mult decât pentru precedentul, până la cele 64 patratre ale tablei...” Oricare dintre noi ar fi acordat modestului inventator această recompensă, necum un prinț bogat indian. Legenda însă povestește de sute și mii de cămile cari cărau neîntrerupt din

hambarele prințului grâu pentru inventatorul, care tot mai avea încă mult de primit. Intrigat prințul a pus să i se facă socoteala și a aflat că are să dea numai vre-o 18,446.744,073.709.551.615 boabe. Ca să strângă atâta grâu, iar fi trebuit cam 8 recolte de pe întreaga suprafață a pământului, dacă toată ar fi fost sămănată numai cu grâu.

Oricât de fantastice ar părea rezultatele socotelilor din cele 3 povestiri ele exprimă adevărul matematic. Cetitorii au bănuit desigur că și aici, ca și în cronica din numărul trecut, e vorba de un șir de numere care cresc după o anumită regulă. De ex. potcovarul avea de primit: $1 + 2 + 4 + 8 + 16 + 32 + \dots$ ș. a. m. d. până la al 24-lea cui. După cum se vede aici, legea după care cresc numerele este următoarea: fiecare termen este indoitul celui precedent. Asemenea șiruri ne putem forma oricât de multe. Iată alte exemple:

2, 10, 50, 250, 1250, ...

1, 10, 100, 1000, 10.000, ...

În ambele șiruri fiecare termen e obținut prin înmulțirea precedentului cu un număr fix. În primul șir, acest număr fix (care se numește rație) este 5, în al doilea șir e 10. Asemenea șiruri se numesc *progresiuni geometrice* (spre deosebire de progr. aritmetice, despre cari am vorbit în numărul trecut; reamintesc că acolo un termen se obținea prin *adunarea* rației la cel precedent. *)

Sunt interesante aceste șiruri pentru că termenii lor cresc foarte repede, așa de repede încât ajungem la rezultate pe cari nici nu le-am fi putut bănui, ca în poveștile de sus. Pentru ca să se vadă această creștere bruscă la progr. geom. și totodată să se evedențieze deosebirea între cele două feluri de progresiuni, dau mai jos două șiruri dintre cari

*) Pentru cei cari se interesează de aceste chestiuni, dau aici și formula cu care se calculează suma unui număr n de termeni ai progr. geom., primul termen fiind a și rația r :

$$S = \frac{a \times (r^n - 1)}{r - 1}$$

Ex. Potcovarul avea de luat

$$S = \frac{1 \times (2^{24} - 1)}{2 - 1} = 2^{24} - 1 \text{ bani} = 167.772,17 \text{ Lei.}$$

primul e o progr. aritmetică, al 2-lea o progr. geom. ambele cu rația 3 și cu primul termen 2. Numerele romane însemnează al câtelea termen din șir e calculat:

	I	II	III	IV	V	VI	...	X	...	XV
progr. aritm.:	2,	5,	8,	11,	14,	17,	...	29,	...	44
" geom.:	2,	6,	18,	54,	162,	486,	...	39.366,	...	9.565.938

Și acum o lămurire: Ce pot interesa pe învățătorii noștri aceste chestiuni? Las la o parte considerațiile de cultură generală și voi arăta numai câteva cazuri din care să se vadă că un învățător nu se poate dispensa de cunoașterea și semnificația acestor termeni, cari azi se întrebuițează pe o scară din ce în ce mai întinsă.

Încă din Școala normală la Cursul de Psihologie se învață că „*sensițiile psihice cresc în progresie aritmetică, iar impresiile (sau excitațiile) fizice cresc în progresie geometrică*”, ceace se exprimă în alți termeni: „*În lumea psihică creșterea de intensitate corespunde la logaritmul creșterii de intensitate fizică*” (*logaritmul ne fiind altceva decât un anumit raport între cele 2 feluri de progresiuni.**)

În domeniul economic se aude și se citește des în publicații: capitalul crește în progresie geometrică cu timpul. Ba se aude uneori și afirmația că producția crește în progresie aritmetică pe când populația și mai ales... pretențiile omului cresc în progresie geometrică — de aici crizele, războaiele, cari tind să redea echilibrul.

Spiru Haret în „*Mecanica socială*”, studiind fenomenele sociale scoate legea: „*fondul intelectual al unei societăți crește cu timpul în progresie geometrică*”.

Dar acolo unde o întâlnim mai des și este mai izbitoare această creștere foarte repede a șirurilor de care vorbim, este în calculul *dobânzii compuse*. Se știe că dacă nu ridicăm dobânzile aduse de un capital, băncile socotesc și dobânda dobânzilor. Creșterea capitalului în aceste împrejurări este cu atât mai repede cu cât procentul dat de bancă e mai mare și cu cât lăsăm capitalul timp mai îndelungat. Așa își constituie părinții economi zestre la fete, așa își pot aduna copiii încă de mici bani albi pentru zile negre, așa își socotește statul datoriile și împrumuturile. Câteva exemple ne vor arăta, că atunci când e vorba de timp foarte lung, se pot obține rezultate neașteptate, deadreptul fantastice.

Dacă părinții ar pune în ziua nașterii unui copil al lor, un Leu la o bancă cu 5%, la etatea de 20 ani ar ridica 2,65 Lei. Chiar dacă ar pune în ziua nașterii 100 Lei, la 20 de ani ar lua 265,34 Lei, adică nu s'ar prea pricopsi. Dacă însă am lăsa numai un ban (0,01 Lei!) la bancă, cu 5% timp de 378 ani, știți ce sumă ar lua stră-stră... nepoții nepoților noștri?... Exact *un milion de Lei!* Dintr'un singur ban!

S'a calculat că dacă la Nașterea Mântuitorului s'ar fi pus un ban la dobândă compusă cu 5%, valoarea la care ar fi crescut acest ban, până în zilele noastre, ar trece mult peste valoarea pe care ar avea-o un miliard de sfere de aur, mari cât pământul nostru! Evident că aceste calcule presupun că în tot acest interval nu intervine nici o... conversiune.

A. Calculator.

*) Legea lui Weber și Fechner, v. Rădulescu-Motru, Curs de psihologie p. 303

VIATA CULTURALA SI NATIONALA A SATULUI

Este învățătorul un funcționar inferior al statului?

de Ioan Albescu, inv.

I.

Următoarea scenă, petrecută acum vreo câțiva ani, a ridicat între preocupările mele, această problemă.

Era prin 1930, toamna.

Mă întorceam din București. În tren lume multă și felurită. Aprovizionat, ca de obicei, cu tot ce ar putea să-mi schimbe un drum lung și plictisitor, într'altul mai plăcut, vremea își depăna cu mai multă ușurință firul, într'o privire a noutăților din lume și ntre alta pe fereastra vagonului spre frumoasele și mănoasele plaiuri românești...

De data aceasta lucrurile n'au mers tocmai așa. Între onorații mei tovarăși de călătorie, dintre cari unii de condiții modeste — călătoriam doar cu a treia — s'au găsit doi trei să vorbească — ce credeți? — despre învățători. Nici mai mult nici mai puțin.

Cum a „devenit cazul” (vorba lui Caragiale, al cărui simpatici adepți păreau a fi acești acari sau frânari) nu știu, dar odată auzit cuvântul „învățător” am fost numai urechi. Vorbiau cam așa — și mă voi sili să fiu cât mai fidel: „...Dar ce mi-i învățătorul? Iacă eu nu mă dau pe dascălul dela „mine” din sat. O fi având, nu zic, școală, dar leafă primim tot cam pe-atât (uneori deloc, ca în 1931—32, nota noastră). Unde mai pui că-și bate capul cu toți „nebunii” (să ne fie ertată expresia, dar nu e a noastră) și să le miroase aerul stricat o viață de om.

Ba mai au pricini și cu țăranii. Și mai trăesc și cum biet pot acolo la țară. Aia-i viață!”

Se înțelege că m'a atins mult această discuție. Și mai ales această mentalitate nedreaptă și crudă, ce-și face loc, de un timp încoace, aruncând atâta dispreț asupra învățătorului nostru.

În discuție — deși eram oarecum vizat — n'am intervenit. De ce să intervin? Să arăt că suntem ținuți parecă într'adins într'o situație umiltoare, că primim o leafă de mizerie sau că servim o carieră spinosă și disprețuită? La ce folos?

Dar ajungându-mi până la gât, toate umilintele ce suntem siliți a le suferi, mi-a scăpat atunci, în trenul de București, un oftat prelung, pe care nu l'am mai putut înăbuși. Par'că se descătuse toată această imensă durere a celor 40.000 de nedreptățiți, era par'că strigătul de revoltă contra situației umiltoare în care erau puși atâția zeci de mii de mucenici, fii și ei, ai acestei țări, care par'că nu le-ar fi mamă bună.

Iar gândul mi-a sburat năstrușnic la ei cari împânzesc țara, spre cele patru vânturi, unde atâtea zeci de mii de inimi curate bat numai pentru binele țării, unde atâtea aventuri calde și mărețe — pe cari nu le-ai găsi — să zicem — nici în acest măreț București „comercial”, — unde atâtea suflete mari — mai mari chiar și ca ale atâtor oameni „ajunși” mari — muncesc cu râvnă și jertfe până cad pe brazda culturii, pe ogorul înțelenit al țării.

(Nu intenționăm să-i măgulim cu cuvinte umflate, să le cântăm osanale, dar intereseze-se orîcine și va vedea că ei dau procentul cel mai mare, spre sfârșitul vieții lor, de ftizici, cardiaci ori neurastenici).

Muncesc muncă sfântă de apostoli, de misionari, de „ziditori” cari, ca și în legenda lui Manole, muncesc cu trudă zi de zi, ca să dărâme alții noaptea.

Ei sunt pentru țară, ceiace este sarea pentru bucate. Sunt cei mai de lipsă și totuși în ce situație sunt!

Sărman rol de „cenușăreasă”! Sărmană „viață” de apostol într’o țară, unde — vorba lui Duiliu Zamfirescu — e mai bine să pari decât să fi, să joci decât să trăiești....

De altfel e o mentalitate nenorocită, care și-a făcut loc în creierul multor oameni, că învățătorul român — pentru că eu refuz a crede că și celelalte popoare îl tratează tot așa de josnic — este un „biet” funcționar al statului. Astăzi dacă spui cuiva că ești învățător, ai impresia că te compătimește în cazul cel mai bun.

Nu mai] vorbesc de „lumea bună”, de „mândrii” noștri ofițeri, de „prea civilizații” bucureșteni, cari ne cred aproape sălbătăciți „acolo la țară” (ca și când ar avea aerul să spună: acolo în mahala, sau acolo în prostime. Așa a ajuns să fie socotită de mulți „țara”).

Nu mai vorbesc de demnitatea statului, acești părinți vitregi, dar trecători, pentru cari — pot jura — suntem niște inutili slujbași ai țării, cari le îngreuiem bugetul „lor” — nu ne-a spus unul că mâncăm pâinea statului degeaba? — și în ochii căroră valorăm — să zicem — tot atât cât șoferii lor, sau cât portarul dela minister.

Sergenții instructori și plotonierii, ne-au luat-o înainte și nu ar suferi, cred, o comparație cu noi.

Iată în ce situație nu numai umiltoare — că doar umiliri am suferit destule — dar chiar rușinoasă, pentru un corp, pe care-l socotesc cu toată sinceritatea și modestia de care trebuie să dau dovadă, un corp de „elită” al țării.

Și apoi mai sunt și rușinos plătiți!

— Bine, îmi va spune cineva, dar sunteți la țară... mediu rural. — Și apoi? Credeți că la țară se trăește din mila Domnului ori din sărăcia bieților țărani.

Afirm cu toată tăria — și invit pe orișicine să mă controleze — la țară se trăește mai scump și mai prost ca la oraș.

Și apoi acestor „luminători ai satelor” nu le trebuie nimic decât mâncare? Lumina o iau din cer, ori de pe mohorâtele frunți ale țărănilor analfabeți și anarhizați?

Ei trebuie să reprezinte acolo o „elită” care să conducă. „Elită” cu 1600 lei pe lună? și cu disprețul țărănilor politicianizați?

Prin urmare, puși într’o situație socială și morală umiltoare, plătiți cu prețuri de batjocură, învățătorii țării duc pe spinarea lor gârbovă, cele 80% din populația țării.

De ce această situație nenorocită?

Convîne țării?

Dar se vor găsi unii să zică: „De ce atîta caz, pentru slujba ușoară pe care-o aveți? 5 ore de lecții pe zi și 2 luni vacanță?” Și te pomenești că ne și invidiază!

— Sărmani naivi, dacă veți crede că munca noastră este ușoară, vă înșelați.

Ați auzit vorbindu-se, că țara noastră este „eminamente agricolă”, că 80% se ocupă cu agricultura, iar 20% cu „afacerile”. Ei bine de aceste 80%, de această „talpă a țării”, de țărani, numai noi învățătorii ne ocupăm sincer, pentru că toți ceilalți îi speculează și strică.

Noi suntem avangarda de misionari, cari luptăm și în timp de pace, contra întunericului și ignoranței, contra stricăciunii și mizeriei. Noi suntem crainicii civilizației și culturii în satele resirate de pe șesuri ori cătunele agățate pe munți. Noi alinăm grijile și suferințele țărănilor. Noi îi învățăm carte. Noi le suntem și doctori și agronomi și veterinari și juriști și sfătuitori. Noi le cântăm la biserică prin corurile noastre, îi strângem la serbări prin programele noastre, la șezători culturale prin conferințele noastre. Noi le-am înființat și le conducem banca din sat, ca și cooperativa. Noi le-am înființat fanfara. În trebil ecomunei avem mult de lucru; suntem cu suflet ai „Astrei”, ai Ligii antirevizio-

niste, le înfiripăm monografiile, le salvăm folklorul..

Nici Duminica nu mai avem răgaz ; instruiem premilitarii. Nu mai vorbim de misiunea noastră din școală, unde ni se cere multă muncă, mult suflet și mult plămân.

Și dând mereu la alții bunul tău, dela o vreme ți-se găta. Dar cine mai apreciază astăzi cât suflet dai, când singura măsură, care contează, este banul.

Este o mare tragedie deci! Tragedia învățătorului român. Tragedie de pe urma căreia nu se câștigă nimic, dar din care se pierde — de amândouă părțile — foarte mult.

Ne-am făcut datoria și am semnalat-o cu un ceas mai devreme.

Din vina cui s'a ajuns la această nenorocită și periculoasă situație, vom cuteza să spunem lucrurilor pe nume într'un articol viitor.

Străjerismul ca factor educativ în viața națională

I.

Dacă astăzi pedagogia, care nu este altceva decât o știință de unde educația se alimentează practic, este asaltată din abundență de o mulțime de norme, principii, metode sau curente, trebuie să ne dăm perfect seama, că aceste toate sunt rezultatul unor goluri sau necesități ale timpului cari presupun indivizi colectivizați în școli sau în diferite asociații, sub diferite forme, toate având însă un scop bine distinct „Idealul național”, care nu este altceva decât rezultatul instinctului de conservare al vitalității naționale.

Nu mai vorbesc de numărul accentuat al revistelor profesional-pedagogice alimentate de subiectele colaboratorilor, cari cereau neobosiți ultimele noutăți pedagogice, noutăți cari presupun o practică din partea noastră a celor ce suntem încredințați cu instrucția colectivă sau în masă.

Astăzi o nouă creație își face loc pe ecranul instrucției colective, o nouă instituție cu un scop bine definit bazat pe cele mai noi principii ale pedagogiei active integrale „Străjerismul”.

Inițiatorul acestei noi instituții este însuși M. S. Regele Carol II, Voievodul culturii și ctitorul tuturor faptelor mari pentru întărirea și consolidarea Țării.

Știm, că acolo unde noțiunile n'au fost clare, au provocat întotdeauna diferite inconveniente și pentruca să evit aceste inconve-

niente țin, ca înaintea a intra în fondul subiectului meu, să lămuresc noțiunea de străjerism.

Străjerismul, după unii nu este altceva decât o mișcare sportivă, după alții, străjerismul ar fi o mișcare culturală, iar după unii ar fi o cercetășie deghizată. Cu toate acestea, nu este nici una, nici alta.

Are însă caracteristici din toate trei, caracteristici ce și-a propus. Totuși străjeria se poate defini astfel:

Este o instituție de educație de pe lângă Ministerul Instrucțiunii Publice cu menirea de a complecta, de a întări și mai ales de a unifica acțiunea școlii asupra tineretului în afără de zidurile claselor oficiale cu alte mijloace practice, educative și amuzante. Străjeria deci este o nouă credință, este o școală a caracterului moral.

Această școală urmărește dela început două scopuri bine definite:

1. Formarea unității de acțiune, de gândire și simțire a întregului tineret românesc dela un capăt la altul al țării, unitate necesară pentru atingerea celui de al doilea ideal unitatea sufletească a tuturor românilor ;

2. Regenerarea fizică și morală a neamului. Dar pentruca propășirea unui popor să fie asigurată, este absolut necesară unitatea de limbă? Este absolut necesară unitatea de credință, sau de graniță? Nu, este necesară în primul rând unitatea de acțiune, de gândire și simțire a acelu popor, căci o noțiune

nu este numai gruparea unui popor de aceeași rasă, cu același grai, o noțiune este o comunitate de suflete ce s'au bucurat și-au suferit împreună, ce au aceleași aspirațiuni și hrănesc aceleași idealuri.

Referitor la regenerarea fizică a neamului străjeria tinde la o educație fizică zilnică, făcută într'un mediu favorabil copilului, urmărind dezvoltarea aptitudinilor fizice: viteza, rezistența, forța și îndemânarea generală a individului străjer. La fel prin educ. fizică străjeria urmărește schimbarea însușirilor morale cultivându-se spiritul de inițiativă și hotărâre, de asociație, disciplină, încredere în sine și curaj.

În străjerie metoda este de a ne coborî în mediul și în lumea copiilor.

Dar care alta este lumea copiilor, decât jocul, amuzamentul, povestea, lucrul și natura. Pentru un copil cred că jocul nu este o întrerupere a studiului, ci studiul este o întrerupere a jocului. În jocuri se pot vedea tendințele bune sau rele. Jocul trebuie dirijat, căci în jocurile dirijate copilul se obișnuiește cu: supunerea, respectul, spiritul de solidaritate și executarea ordinelor. Conducătorul de jocuri trebuie să fie: bun, să cunoască multe jocuri și să joace cu copiii.

La întocmirea programului, această instituție a ținut seama ca să dea copilului cât mai mult amuzament, deoarece acesta este alimentul cel mai plăcut al copilului.

Poveștile la fel, sunt binevenite în cadrele acestei instituții, povestea fiind tot atât de

necesară fanteziei copilului cum este mișcarea — educația fizică — pentru corpul lui. Poveștile auzite în copilărie formează pe nesimțite noțiunea fundamentală de bine ori de rău în sufletul copilului. Poveștile bine alese măresc stima pentru adulți și dorul de viață. Povestea unită cu jocul în aer liber este singurul suport al vieții copilărești.

Felul de lucru al acestei instituții este cel activ și întins. Nu se fac lecții ci colaborări. Comandantul-învățător este fratele mai mare al străjerilor din unitatea sa. El este primul la lucru și ultimul la odihnă sau mâncare.

Munca pentru un străjer este de sacrificiu și abnegație, gradul este un semn de merit, de răspundere și de prestigiu.

N'avem legământ și nici legi speciale. Legământul nostru al străjerilor este hotărârea de a servi Țara și Regele ca ostași ai credinței și ai datoriei împlinite.

Străjeria este școala practică a vieții. Școala faptelor și a muncii. Ea nu urmărește o paradă deșartă sau o muncă superficială ci formarea interiorului copilului.

Străjerii urmăresc scopuri înalte cu mijloace modeste, prin muncă stăruitoare zi de zi, ceas de ceas, cu ascultare de cei mai mari și respectul conducătorilor lor.

Străjeria este deci o nouă credință, o școală a caracterului moral bazată pe deviza „Credință și muncă pentru Țară și Rege. Sănătate.

Helju Aurel, dir.
Sângătin—Sibiu.

Vorbim mult, lucrăm puțin

Nu e o descoperire nouă, nici o defăimare răutăcioasă. E o constatare, aprobată de toată lumea, chiar și de cei ce-au căzut în patimă: vorbim mult, lucrăm puțin. Vorbărie, vorbărie pe toate potecele, în toate colțurile, la toate ocaziunile. Se vorbește în congrese, se vorbește în consfătuiri, în adunări, la cârciumi, se vorbește copiilor, adulților, bătrânilor, intelectualilor, poporului. Se vorbește, nu că vorba ar mai putea ajuta ceva, ci se vor-

bește numai de dragul de-a vorbi, de a nu tăcea.

Am ajuns atât de departe cu vorbăria, că nime n'o mai ia în seamă, nime nu-i mai crede, nime nu se mai căznește să-i caute înțelesul, tâlcul, farmecul, miezul. Și doar vorba e o putere mare, e cel mai însemnat dar al lui Dumnezeu. Dar am ajuns atât de departe, că nu numai ascultătorii numai cred vorbelor altuia, ci, el însuși, vorbitorul,

nu mai crede în spusele lui. Am ajuns să ne batem joc de cuvânt, de vraja cuvântului, de sistemul de exteriorizare a gândului, a caracterului, a sufletului nostru.

Până mai de curând, femeile aveau această slăbiciune, — de aceea nu le-a dat Dumnezeu barbă, că n'ar fi putut tăcea la ras — de-un timp încoace și bărbații nu vor să se lase mai pe jos: vorbesc, vorbesc și iar vorbesc, unii chiar și 'n somn.

Nu scriem despre acei bărbați, cari au luat prea mult din firea femeilor, de-a palavragi în colț de stradă, în cafenea, acasă, între oameni, în biserică, la înmormântare, ori unde, despre orice, de multe ori incompatibil cu poziția, etatea lor. Acești sfârnari ai cuvântului, cari se 'njură unul pe altul, fără motiv, — apoi se pupă prin vorbe, tot fără motiv, numai de dragul vorbăriei, aceștia nu merită nici o atențiune, cel mult doar ca subiecte revistelor umoristice.

Spre o altă categorie de vorbăreți se îndreaptă gândul și năcazul nostru. La acei ce ies în lume, în fața mulțimei și mai ales în fața poporului cu vorbăria lor, sub titlu de prelegere, conferință, salut, etc., etc. Mulți dintre aceștia dacă ar tăcea ar folosi cauzei mult mai mult, decât bâlbindu-și năzdrăvăniile plictisitoare.

Cred, fiecare dintre cetitorii acestor rânduri — a avut, nu odată — ci de mai multeori prilejul, de-a verifica spusele aceste. Se plângea un om cum se cade, bărbat trecut prin experiența vieții, că odată la o adunare populară, s'a intoxicat cu veninul oratoriilor de așa fel că a fost silit să părăsească adunarea. În hotarul comunei ne-a binevenat un flăcău, cu niște fraze bombastice, învățate pe dinafară, scrise, ieșite din capul, cine știe cui. N'am priceput nimica din ce-a vrut să ne spună, cu atât mai puțin el. Doar că se ștergea mereu pe frunte cu mâneca cămășii și a sfârșit cu „Bine ați venit"... ceea ce ar fi fost destul, spus. În capătul comunei, sub niște crengi de brad verde, primarul comunei, urcat pe o buturugă ne-a opăcit o jumătate de ceas, amintind de Traian, de Maiestatea Sa Regele, de nevoile comunei, pășunat, etc. În școală ne-a primit un veteran părinte,

cu barbă de patriarh și glas de mucenic, care ne-a chinuit un ceas cu viața sfinților părinți și cu credința strămoșească. După acestea au urmat recitări de poezii, șapte, opt, zece, aceleași și tot aceleași de pe când eram eu copil. Apoi monoloage, dialoge, cântece. Au urmat între ele doi conferențieri, unul mai lung la vorbă ca celalalt, înșiruind anomalii, să nu le mânânce porcii. La urmă, natural, a închinat câteva vorbe și învățătorul. Când s'a isprăvit parodia s'au auzit oftături: „ți că am adormit, de lung ce-o fost... sau, „de mai ținea, aci adormiam"... Până aci reflexiile povestitorului... Dar, oare nu e aproape pretutendeni așa ?

Cuvântul, care înviează, desfătează, animează, însuflețește, mișcă, pune în acțiune voința, judecata, care poate fi ca o ploaie binecuvântată peste ogorul uscat de secete, rămâne mort, sec, fără vlagă, aruncat ca din praștie, când nu e spus din convingere fermă, cu credință în efectul dorit.

După părerea mea, s'a greșit și se greșește mult, când se cere dela învățători conferințe, la înaintarea în grad. Nu oricine s'a născut cu darul oratoriei, precum nu oricui îi e dat să fie poet, scriitor, cântăreț. În schimb orice om are o parte bună, o înclinare spre ceva bun, folositor, o aptitudine. Lăsat învățătorul, să muncească în domeniul tragerii lui de inimă, s'ar câștiga mult, cu mult mai mult, decât a-l pune forțat să vorbească mulțimilor. S'ar alege și mulțimea cu ceva și nu și-ar pierde nădejdea în puterea magică a cuvântului.

De un timp încoace s'a pornit o avalanșă de vorbării în satele noastre, că aproape nu e Duminică sau sărbătoare, în care țărani să nu fie chemați la școală pentru a asculta pe cutare sau cutare. Azi cercul cultural învățătoresc, mâine cercul cultural al preoților, al notarilor, al studenților, al Astrei: vorbă peste vorbă, iar starea culturală și materială a satului, dacă nu regresează stă pe loc. Dacă numai o mică parte din vorbăria multă, ar eși dela inimă și ar intra în inimă, s'ar cunoaște un rezultat... Aprofunțați chestiunea și vă întrebați pentruce nu... Pentru că se vorbește prea mult, cu rost și fără

rost, fără convingere, fără credință în a cuvântului putere.

Mai puțină vorbărie și aceea dată ca medicină, în doze mici.

* * *
Când să dau la tipar acest articol — întârziat, — citesc în ziarul „Curentul” din 26 Iulie 1935, că în zilele de 6, 7, 8 Sept. s'a ținut la Bruxelles un congres internațional al cuvântului.

Citez „scopul congresului, așa cum e definit în preambulul invitației făcute de orga-

nizatori, este expusă astfel: chestiunile, cari se vor debate nu pot scăpa nici unui intelectual. Din ce în ce cuvântul pierde pe zi ce trece, ca expresie a gândirii, în cărți, în literatură, întrebuițarea instrumentelor radio actualității vorbite tinde să modifice complet mijloacele de informație”.

Și ce e și mai semnificativ, e că congresul cuvântului a fost prezidat de o româncă: Elena Văcărescu.

Despre rezultatul congresului n'am mai putut afla, cu toată cercetarea.

Petrea Dascălul.

„Leul munților“

Năprasnic năvălise din ceruri biciuire
De fulgere ajunse până 'n nemărginire...
Invălmășag de nouri se cobora pe munte
Că n'a fost om pe lume turbarea să-i infrunte.
Potop de ploaie rece cu trăsnete de sus
Din nouri până 'n brazde hotar cernit a pus.

— „Sau rățâcit de mine toți generalii mei —
Din floarea ostășimei nu m'au urmat nici ei“...

Stând Decebal pe-o stâncă în sbuciumatu'-amurg
Se tot uita să vadă puhoaietele cum curg.
In pieptu-i plin de jale, cu viața ce 'ntârzie
Se revărsa deodată un val de bucurie :

„Ce n'a făcut poporul cu mine împreună
Plinesc acuma zeii — acum ei mă răsbună“...

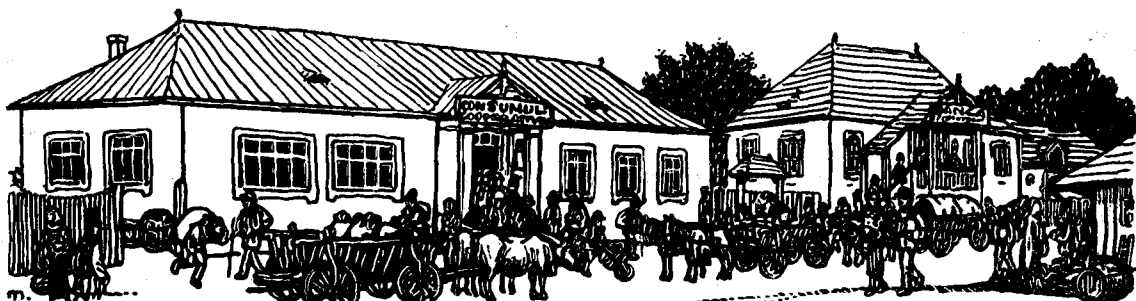
Intr'un târziu furtuna dealungul văii tace,
S'așterne pretutindeni o neînvinșă pace.
De după-un deal cu vârful ca feasta unui mort
Răsare luna tristă în galbenul ei port.
Mănunchi de raze — aruncă din cer lui Decebal
De-i luminează vârful ivit dela pumnal.

„De-au biruit Romanii moșia asta toată,
In schimb am o mândrie: pe Rege niciodată!“

15 Martie 1936.

Dordea Ioan, cl. VIII.

Viata Economică a Satului

Salarizarea învățătorilor

În nr. 8, din Octombrie 1935, al revistei, la art. „Actualități” din fuga condeiului am scris că voi dezvoltă fiecare chestiune în parte. Am amintit atunci, nu cu gândul de a le dezvoltă eu, ci de a da prilej să se scrie în jurul chestiunilor cari ne interesează?

Învățătorul e stâlpu satului.

N'a fost congres, să nu formeze ca obiect de discuție — pus la ordinea de zi — și salarizarea învățătorilor. La congresul dela Timișoara, această problemă, în toată componența ei, a dezvoltat-o dl P. Apolzan, fost inspector, actualmente profesor.

Îmi pare rău că acest deziderat n'a fost publicat în revista noastră, să fie fost luat la cunoștință de toți. E bun și are la bază minimum de salar 3000 Lei lunar.

Să nu credem însă că un deziderat votat de congres a devenit lege și s'a terminat problema. Nu. Trebuie să se scrie mereu, fiindcă cu atât mai repede devine fapt împlinit.

E cea mai actuală și mai vitală chestiune mai ales acum când e vorba — din nou — de stabilirea lefurilor la funcționari, când învățătorimea nu e salarizată, cum ar trebui, în raport cu celelalte categorii de funcționari, cea tânără se sbate în destulă mizerie și când se pecetluște din nou soarta materială a dascălilor, prin noul buget.

E o situație de nepermis ca un învățător începător să fie plătit cu 1600 Lei, mai rău ca un servitor, când trimis la catedră îl așteaptă atâtea obligații.

Dascălul tânăr, idealist, pleacă la catedră încurajat de cuvintele Mântuitorului Isus Hristos:

„În viață multe veți îndura, dar îndrăzniți, că eu am biruit lumea”.

Insuflețit și cu darul de muncă, căutând să dea un suflu nou satului, cu toate gândurile frumoase de realizare, cu cari pleacă tânărul din școala normală, când se izbește de cruda realitate, iar o parte din ce a gândit să înlătuiească rămân idei disperate, și mai ales când se vede în situația de a nu-și putea cumpăra o carte, o revistă, să-și facă niște haine, etc., rămâne desamăgit și atunci cu tot idealismul i-se pare viața grea, întunecată și plină de mizerie. S'a întâmplat cazuri, când un învăț. a fost numit, a locuit la gazdă în nădejdea primirii salariului și vă puteți închipui în ce situație a fost, când s'a văzut că după o lună, două de funcționare n'a primit nici un salar și de împrurări era constrâns.

Deși învățătorimea își face datoria conștiincios, dacă i-s'ar da un suflu mai mult de viață, cu un salar cinstit s'ar vedea o învoire.

Când cei doi factori, școala și învățătorul sunt satisfăcuți materialicește, desigur că și învățământul e la înălțimea chemării.

Statul prin orice greutate ar trece, trebuie să aibă în vedere — în primul rând, — ca învățătorimea să fie bine pregătită și plătită și școala bine întreținută, că acești doi factori stau la baza societății și dela ei atârână propășirea statului. Nu numai obligații și datorii, ci și drepturi materiale cinstite.

Să se știe că învățătorul nu are nici un fel de venit afară de leafă, care e baza de existență.

Faptul că unii au pământ etc., sunt cazuri întâmplătoare.

Examinând situația dela învățătorul începător, până la ultima categorie, vedem că abia la gr. II, I și după 2—3 gradații se ajunge la o leafă mai bună, obvenind însă scumpetea pieței și ridicarea mărfurilor, cum se observă actualmente că toate mărfurile s'au urcat enorm de mult, viața e destul de grea, salariul nefiind în raport cu scumpetea și viața de toate zilele. Deci leafa să fie în raport cu viața.

Învățătorul când trece pragul clasei, nu trebuie să se gândească, că ce va mânca mâine, cu ce-și va îmbrăca copiii, cu ce va plăti gazda, etc., că nu vor avea nici un rost lecțiile făcute, abătute de aceste gânduri. Ei să fie pătrunși de cuvintele învățătorului german Otto Ernst: „Când cele 50 de inimi se îndreaptă spre mine, atunci îmi țâșnește puterea energiei mele!”

În toate țările învățătoria e mai bine salarizată ca la noi. Nu pot să arăt cu cifre și cred că e de prisos, întrucât le cunoaște o lume.

Am auzit discutându-se odată în tren că învățătorul nu trăiește numai din leafă, că țăranul îi aduce de toate. Nu e așa. Și chiar dacă ar fi așa în unele părți, ar fi prea umilitor ca învățătorul să fie tratat ca un scăpat căci în acest caz se compromite și el și școala.

Nu putem fi îndoșiți o clipă că am fi pretenzivi — în dobândirea drepturilor noastre bănești, fiindcă munca noastră e îngreunată cu

premilitărie, străjerie, în afară de munca intra și extrașcolară.

Insuși Ministrul școlii dl Dr. C. Angelescu s'a exprimat că dorește să aibă o învățătoria bine plătită, că numai atunci poate presta și munca ce i se cere.

Este cel mai potrivit timp să ne vedem plătiți cumsecade alături de celelalte categorii de funcționari mai ales acum, când dl Ministru s'a identificat în totul cu noi, urechea îi e aplecată asupra noastră, numai să fim și pe mai departe la datorie și prin solidaritate și muncă vom câștiga drepturile noastre juste.

Nici un învățător fără post să nu mai rămână. Toți să fie asigurați în noul buget.

Leafa învățătorilor dela sat să fie egală cu a celor dela oraș, fiindcă în multe cazuri se trăiește în condiții mai grele la sat.

Pensionarea să se facă după 30 ani de serviciu, în loc de 35. Cred că e justificată fiind destulă muncă și activitate minuitoasă.

Minimum de leafă 3000 Lei. Oricare învățător începător să înceapă cu leafa de 3000 Lei, la care după vechime să se adauge gradațiile și sporurile cuvenite.

Modificarea art. 69 din lege să se aplice cu strictețe ca toate posturile 4 să fie ocupate de băeți.

Să avem toată încrederea în părintele culturii și al școlii și o unitate desăvârșită în jurul asociației noastre.

Aciliu.

N. Martin, inv. dir.

„Gustul literar vestește totdeauna la un popor un început de corupție pe care-l grăbește foarte repede. Căci acest gust nu poate să se nască într-o întregă națiune de cât din două izvoare rele pe care studiul le întreține și le mărește la rândul său: acestea sunt trândăvia și dorința de a se distinge”.

J. J. ROUSSEAU.

„Cu cât cineva are mai mult în sine însuși, cu atât cere mai puțin dela alții”.

AR. SCHOPENHAUER.

„Nici sărăcia nu poate înjosi sufletele mari, nici bogăția nu poate înălța pe cele josnice”.

VAUVENARGUES.

VIATA ADMINISTRATIVĂ A SATULUI

Întreținerea școalelor

de Faur M.M., inv., S. de jos.

În numărul trecut al revistei noastre, colegul Nic. Martin a publicat un articol cu titlul de mai sus. Vin și eu acum cu modeste propuneri pentru mai bine în viitor. Îmi aduc aminte de anii când eram director școlar și eram director pentru că eram singur învățător în sat. Am făcut odată o încercare, care mi-a reușit de minune, cu privire la încasarea cotei de 14°/o.

S'a discutat aproape în toate ședințele adunărilor învățătoarești, problema întreținerii școalelor și din toată droaia de propuneri făcute de învățători, nu s'a ales până în prezent una care să fie în măsură să asigure și mai bine întreținerea școalelor, decât cum prevede art. 40, lit. a) din Regulamentul pentru aplicarea decretului-lege privitoare la organizarea comitetelor școlare. Într'adevăr, cine citește articolul de mai sus, poate ușor constata, că legiuitorul a referat comitetelor școlare o libertate largă, de a încasa dela primării suma necesară pentru întreținerea școlii.

Capitolul ultim al art. 40 din legea amintită mai sus, e categoric și totuși comitetele școlare nu fac uz de acest drept.

Înzadar acest articol prevede: „În cazul când comuna refuză să verse la timp partea datorată, comitetul va urmări prin percepătorul fiscal orice venit al comunei până la încasarea sumei cuvenită”, mulți dintre membri comitetului sunt și consilieri comunali, cari au în vedere interesul comunei mai presus decât al școlii, pentru aceia nici nu se învoesc a lua măsuri pentru urmărirea veniturilor comunale. Nici ceilalți membri,

care n'au calitatea de consilieri comunali, nu se învoesc a lua măsuri legale, ca să nu cadă în disgrația dlui notar sau primar.

Bietul inv. dir., rămas singur să intervină la dl primar, în care închipuirea-i caracteristică de atot-puternic în comună, văzând că învățătorul nu i se ploconeste îl îndrumă la celalalt zeu, care e dl notar, ca acesta din urmă să-i spună, că nu se poate face nici o vărsare de bani pe seama școlii pentru motivul că delegația permanentă nici după repetate convocări, nu s'a întrunit să aducă hotărâre pentru ordonanțarea sumei de care are nevoie școala, fără care hotărâre nu se poate face nici o operație. Învățătorul făcând drumuri fără rost, dela Ana la Caiafa, consilierii fiind la câmp, primarul în altă parte, zilele trec și școala suferă de multe.

Ce-i pasă dlui primar sau eventual dlui notar, că învățământul suferă. Bine că această primă și modestă școală, i-a ajutat să ajungă ce sunt, de rest nu se mai interesează.

Iți vine a crede, că anume se desintere-sează de ea, ca nu cumva mâne ridicându-se alții care văd școala prin altă lentilă, să le ia locul. Dacă se varsă vre-o sumă oarecare pe seama școlii, o fac numai ca să nu închee contul de gestiune al comunii cu vre-un sold, când în realitate, comuna datorează școlii aproape jumătate din bugetul școlar. Așa fiind situația la cele mai multe școli, să nu se mire nimeni de ce opera de culturalizare merge așa încet. Ori cine ar voi să facă o comparație a unei școli situate într'o comună cu populație

românească, cu o școală dintr'o comună germană, rămâne izbit de contrastul dintre ele,

Pe când școala din comuna românească se află în situația descrisă mai sus, cea minoritară e aprovizionată cu tot ce-i trebuie, ca să asigure bunul mers. Aici trebuie să ne exprimăm admirația față de minorități, care pun școala mai presus de orice interes. Dacă unele dintre școlile românești vor fi puse în situație să emuleze cu cele minoritare, aceasta se datorește numai notarului, care sigur e un român cu dragoste de școală, ce foarte rar sunt asemenea exemplare, sau învățătorul, care după o cheltuială însemnată de energii, a reușit să facă pe cei dela primărie să-și deschidă ochii și să vadă că școala nu e ceva convențional, ci o instituție necesară societății. Așa fiind situația la majoritatea școlilor românești, să nu ne mirăm dacă minoritarii ne-o iau înainte. Ca pe viitor întreținerea școlilor să nu mai lase de dorit, propun o soluție pe care o cred foarte potrivită pentru a pune capăt atâtor neajunsuri.

Subsemnatul am încercat în înțelegere cu un prieten perceptor, și mi-a reușit de minune. Conducerea Asociației învățătorilor sibieni, sau autoritățile școlare, să intervină la dl prefect de Sibiu, care este un mare

sprijinitor al școlii să convină cu dl administrator financiar să dea ordin percepțiilor, să nu verse cotele adiționale comunelor, cum se face de prezent, ci comitetelor școlare, până la acoperirea bugetului școlar. Dacă la unele școli nu se acopere bugetul cu sumele acestea, restul să-l primească dela comună, dar la nici un caz dl prefect să nu admită, ca comunele să încheie contul de gestiune cu sume rămase de plată către comitetele școlare. Comitetele școlare să înainteze percepțiilor respective o copie a bugetului școlar aprobat de Comitetul școlar județean.

În felul acesta învățătorul va fi scos din situația umilă de a se mai ploconi satrapilor dela primărie, cărora le convine mătăniile, iar școlile vor fi puse în situație să asigure bunul mers al progresului actual.

Traducându-se această propunere în faptă, atât dl prefect, cât și dl administrator, vor avea toată recunoștința și dragostea din partea învățătorilor.

Dacă careva dintre colegii sau cetitorii acestei prețioase reviste, cu dragoste de cultură românească, ar avea o soluție mai ducătoare la scop, decât cea propusă de mine, îi rog s'o comunice în scris, tot sub același titlu.

Pastel nocturn

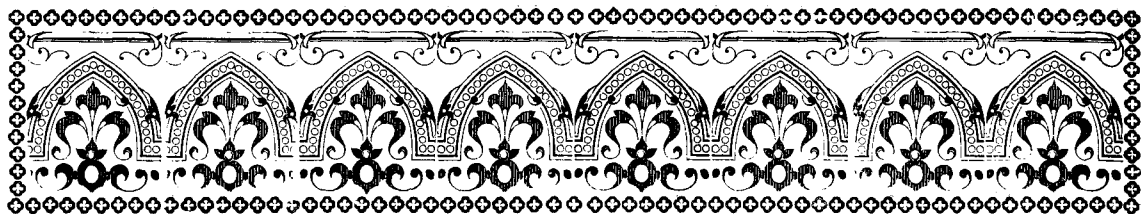
*Mii de stele ard feeric
Cu luciri de-apoteoze
Și din parcuri se ridică
Fin parfum de tuberoze.*

*Luna arde liniștită
În a nopții mreață dulce
Și pe bolta înstelată
Trec cocoare să se culce.*

*Lumea doarme legănată
De șăgalnicul morfeu,
Eu cu inima 'ntristată
Te visez mereu... mereu.*

Emil Giurca.

Pagina elevilor normaliști

Contribuția școlii primare la apărarea națională

I. Școala este instituția prin mijlocirea căreia copiilor de o anumită etate li se face „o educație rațională prin instrucțiunea elementară din toate ce vor trebui să știe și să aplice în viață, pentruca ajunși vârstnici să cugete, să simtă, să lucreze drept, echitabil și creștinește”.¹⁾ Derivă de aci, că școala este chemată să cultive toate forțele cari alcătuiesc individualitatea psiho-fizică a copilului în conformitate cu valorile moralei religioase și sociale ale grupului social căreia aparține.

Grupul social cel mai bine conturat, de care este condiționată în mod inevitabil existența și dezvoltarea individului, este națiunea. Prin ea înțelegem un grup de indivizi de același sânge, cari vorbesc aceeași limbă, au aceleași datini și obiceiuri, trecut și aspirații pentru viitor.

Intrucât individul însuși nu se poate desvolta și nu-și poate valorifica toate calitățile sale decât în cadrele grupului social cu ale cărui caractere se identifică, în mod optim rezultă că el pe lângă drepturi mai are și anumite obligațiuni față de acesta. Cea mai principală este *datoria de a-l apăra*, de-a apăra teritoriul locuit de națiunea sa, limba, datinile și obiceiurile acelei națiuni.

Iar școala ca instituție socială și națională trebuie să aibă în vedere acest scop.

II. a) Înainte de toate trebuie să facem pe copil să se simtă strâns legat de națiunea lui, căci primul lucru necesar unei națiuni este sentimentul de solidaritate între toți indivizii, cari o compun. Sentimentul național este

chiagul, care dă puterea de rezistență și muncă în progresul națiunii și elanul de sacrificiu în fața pericolelor ce o amenință. Dragostea față de trecutul strămoșilor și a pământului pe care ei și-au vărsat sângele ca să ni-l păstreze nouă, iubirea datinelor și obiceiurilor lor, căldura sufletului pentru aspirațiile de viitor formează primul obiectiv al școlii primare în apărarea națională.

De sigur această iubire trebuie călăuzită de lumina rațiunii, care nu face altceva decât o adâncește și o cristalizează.

Nu e suficient însă să deșteptăm și să dezvoltăm alipirea față de neam. E necesar să ne îngrijim și de mijloacele cu cari el îl poate servi. Și acestea sunt în primul rând cunoștințele istorice, geografice și lingvistice, cari îi întăresc încrederea în dreptatea cauzei națiunii lui și în al doilea rând cunoștințele științifice cari îl ajută în apărarea aceleiași națiuni. Războiul modern este un războiu tehnic și cine nu-i cunoaște rostul și nu se poate folosi de mijloacele oferite de știință este sortit pierii.

Inima iubitoare de neam trebuie să încălzească, iar mintea să lumineze voința ne-strămutată a copilului de a fi folositor neamului. De aici necesitatea de a face din copii oameni dornici de muncă, plini de inițiativă și totuși disciplinați și ordonați;

II. b) 1. Istoria face cunoscut copiilor trecutul neamului și al țării și prin aceasta dezvoltă sentimentul național în vederea iubirii trecutului, a pământului țării, a neamului și a conștiinței că acest pământ este numai al nostru pentru vecie.

¹⁾ Comenius: Didactica magna, cap. VIII—XIV.

Trebue ca la istorie să se arate copiilor suferințele Românilor de atâtea veacuri pentru ca să răsără în ei un sâmbure de mândrie și de demnitate națională, dacă până acum negura veacurilor n'a putut să ne întunece, nici de aici înainte nu vom mai fi copleșiți și supuși de nimeni.

Geografia este un studiu necesar pentru că nu ne putem închipui pe un cetățean bun, care să nu-și cunoască frumusețea și bogățiile țării sale. La Geografie copilul primește cunoștințe de care se poate ajuta într'un viitor războiu. Învață să aprecieze distanțele, să cunoască o hartă cu toate semnele convenționale ale ei. Apoi scopul care-l urmărește Geografia este și iubirea de țară. Pentru aceasta pe lângă aceste cunoștințe, copilul va fi dus la fața locului, adică în excursii cu priveliști frumoase, pentru a se naște în el acea mândrie, că țara noastră e atât de frumoasă și deci avem o sfântă datorie să ne-o păstrăm cu sfințenie. Când dușmanii râvnesc la bunurile țării noastre noi trebue să ne ridicăm dela cel mai mic până la cel mai mare și să le arătăm că știm care este datoria noastră și știm să murim pentru apărarea neamului.

Cu ajutorul limbei materne se intră în taina celorlalte materii de învățământ, ajutând indirect acelaș scop. Inșă ea mai contribuie și direct prin bucățile de citire din cei mai buni scriitori ai noștri; asupra frumoaselor noastre obiceiuri și datini, scrise într'o limbă fermecătoare, atât la deșteptarea mândriei naționale, cât și la cunoașterea sufletului nostru românesc.

Cântul la rândul lui, prin cântecile patriotice exaltează sentimentul iubirii de neam și țară făcând din fiecare copil un devotat slujitor al aspirațiilor neamului românesc.

Educația fizică contribuie în mare măsură la formarea unor indivizi disciplinați, ordonați și plini de inițiative așa cum îi dorește instituția armatei care îi pregătește cu tot ceea ce e nevoie pentru apărarea țării.

În sfârșit Științele Fizico-chimice au un rol foarte important în viitorul războiu care va fi mai mult un războiu chimic. În scopul

acesta copilul trebue ca încă din școală să-și dea seama de pericolul care-l amenință din partea gazelor de luptă și totodată să cunoască și felul de apărare al acestora.

2. Un alt mijloc în vederea realizării aceleiaș scop sunt sărbătorile și toate manifestațiile naționale.

Sărbătorile naționale ca: 1 Decembrie când se realizează unirea Ardealului cu Patria mamă, 24 Ianuarie care ne aduce aminte de lupta dusă pentru unirea principatelor; 10 Mai, zi în care s'a proclamat independența țării și s'a ridicat la rangul de regat; Ziua eroilor, zi pioasă de reculegere sufletească pentru noi, în fața mormintelor celor ce au știut să se jertfească pentru împlinirea visului nostru de veacuri, sunt tot atâtea zile de elevație sufletească, cari picură în sufletul elevilor noștri dragostea de neam și țară. Excursiile încă pot să influențeze mult sufletul copilului prin aceea, că ei văd cu ochii lor locurile istorice și frumusețile țării.

3. O minunată instituție școlară vine să înmănușeze și să coordoneze întreagă această muncă pe care o facem în mod dispart și ocazional. *Este străjeria*. În felul cum este ea organizată, nu numai că deșteaptă și dezvoltă sentimentul național, dă cunoștințe în vederea unui eventual războiu, ci, prin spiritul de care e condusă, pregătește pe viitorii soldați, apărători de granițe și pe viitoarele luptătoare în interiorul țării și îngrijitoare de răniți. Toată această muncă e alcătuită în mod sistematic.

c) Un tineret înarmat cu dragoste față de pământul și neamul românesc, îndrumat de lumina rațiunii hotărât și obișnuit să aducă toate jertfele de care este capabil va fi oricând mândria țării. În timp de pace va contribui prin muncă neobosită la înălțarea neamului său tinzând să-l ridice la rangul la care popoarele apusene au ajuns de mult, ba chiar să le întreacă. Astfel îi va întări prestigiul poporului românesc, iar el se va simți mândru că-l chiamă Român. În timp de războiu va fi gata să meargă până la sacrificiul vieții sale pentru a păstra teritoriul național și a independenței lui față de ori-

care râvnitor străin la bunurile noastre. Nu va uita niciodată de miile de Români cari trăesc încă dincolo de granițele țării noastre, îi va ajuta și la timpul oportun va ști să lupte cu acelaș spirit de sacrificiu pentru dezvoltarea lor.

Munca efectivă pe care o poate aduce tineretul școalei primare în timp de războiu pare a fi inexistentă. Serviciile prin spitale, colectele de tot felul, adunare de material brut necesar spitalelor în timp de războiu

sunt numai câteva din aspectele muncii pe care o pot desfășura cei mici.

III. Școala este o instituție socială și ca atare ea trebuie să servească nevoile societății, care a creat-o și o susține. Sacrificiile pe care le aduce societatea pentru întinerea și dezvoltarea ei e datorare să le întoarcă îndoit în felul și în măsura în care nevoile aceleia o reclamă. Numai așa își va legitima existența și va putea cere să i se dea respectul cuvenit.

Bogdănel Pavel, cl. VIII-a.

Pădure

*Pădure,
biserică sfântă a sufletului meu,
vin iarăși la tine...*

*Plin de greul vieții,
iarăși spre tine pădure bătrână,
ce schimbi povara sufletului meu,
imi îndrept azi pașii...*

*Inima mi-e grea
Brazdele adânc sângerate
cresc flori de chin.*

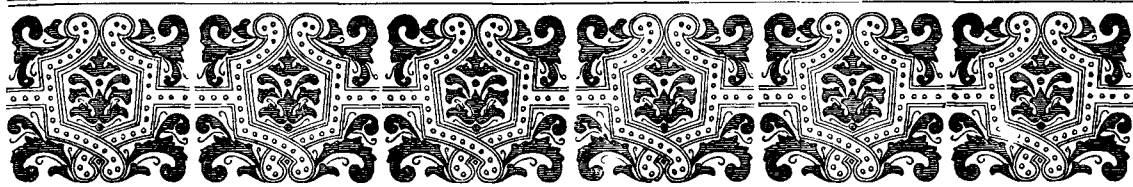
*Tu,
altar sfânt,
altar al naturii,
pe a cărei masă 'n noapte,
luminează licuricii, —
sădește-mi în suflet, —
și pacea și liniștea ta.*

*Când viața ce-mi poartă pe umeri o cruce,
se va prăbuși pe drumul greu, —*

*din tine pădure bătrână
va fi luat stejarul,
din care altă cruce,
va priveghia la capul meu...*

*— Cine știe care va fi lemnul, —
pădure, ...
biserică sfântă a sufletului meu.*

I. Lupea, cl. VIII.

Monografia școlii primare de stat din comuna Nocrich, jud. Sibiu

Primele luminițe aprinse prin unele sate românești pentru împrăștierea ignoranței care stăpânea masa poporului românesc din Transilvania, le întâlnim înainte de 1864; iar după acest an, cu venirea în fruntea bisericii ortodoxe a marelui metropolit Andrei Șaguna, munca în direcția culturalizării masei populare se intensifică în mod simțitor. Se înființează numeroase școli primare la stăruința de fier a marelui metropolit și sub impulsul puternicului, avânt sufletesc, pornit din dragostea mare față de neam și dorința vie de a vedea poporul românesc ridicat la o treaptă mai onorabilă și mai corespunzătoare demnității lui de popor ales, născut din falnică tulpină Romană.

În aceste zile de restriște și mașteră oblauire, prin jertfele poporului, a conducătorilor lui și munca asiduă, plină de dragoste și abnegațiune a dascălului român, dornic de a contribui într-o formă cât mai largă la dezvoltarea și întărirea sentimentului național și prin aceasta la realizarea idealului național, să răspândește într-o formă din ce în ce tot mai simțitoare cartea românească, pregătitoare strălucitului răsărit de soare pentru neamul nostru românesc, al soarelui depliniei libertăți.

Astfel, sub impulsul acestei porniri sufletești de conservare și întărire națională, ia naștere și umila școală confesională din comuna Nocrich, prin jertfele materiale ale mâinei de românași aflători pe atunci în număr de circa 50 de familii și față de mersul și dezvoltarea căreia se pot servi următoarele date:

Localul școlar

Școala confesională din comuna Nocrich și-a început activitatea cam pe la anul 1858, în locuința învățătorului Iosif Morar de sub Nr. 205. Acest edificiu are 3 odăi, dintre care odaia cea mai spațioasă dinspre curte s'a cedat pentru învățământ.

În anul 1870 școala s'a mutat în edificiul de sub Nr. 12 din strada Brukenthal, care l-a cumpărat comitetul parohial dela un sas.

În 1889 acest edificiu s'a vândut preotului local Nicolae Moldovan, iar pentru învățământ s'a cumpărat casa de sub Nr. 73 dela locuitorul Krestal cu suma de 700 zloți.

În 1893 edificiul școlar de sub Nr. 73 s'a vândut locuitorului Iosif Armenciu cu 800 zloți, cumpărându-se în schimb edificiul de sub Nr. 76 cu 830 zloți dela Tecoanță Ioan în care a funcționat școala confesională până în primăvara anului 1919.

În anul 1917, statul maghiar, cu intenția de a nimici școala confesională, a deschis în edificiul de sub Nr. 38, școala primară de stat cu 2 puteri didactice, pentru 5 familii de unguri aflătoare în comună și la care au fost nevoiți să urmeze și copiii românilor, întrucât școala confesională a fost închisă, Școala ungurească a funcționat până la izbucnirea revoluției din toamna anului 1918, când învățământul maghiar a încetat și edificiul a trecut în posesiunea statului român, dar tot cu destinația de local școlar.

În primăvara anului 1919 școala confesională, cu aprobarea „Consiliului dirigent”, a trecut din vechiul ei local, care era necorespunzător, în acest edificiu școlar.

În cursul timpului numărul elevilor trecând peste 60, limită maximă fixată de lege pentru un învățător, la cererea Comitetului școlar s'a deschis al doilea post de învățătoare în anul 1922, fiind numită în acest post Dna învățătoare Bologa Veturia, soția preotului din loc.

Cu înființarea postului al II-lea s'a pus la ordinea zilei problema edificării unui local propriu pentru școală din cauza, că edificiul de sub Nr. 38 avea numai o singură sală de învățământ pentru școala primară și una pentru școala de copii mici, iar postul al II-lea funcționa în edificiul fostei școale confesionale.

Situația aceasta era în detrimentul învățământului și pornindu-se dela acest fapt, după mai multe întruniri ale Comitetului școlar, Consiliului comunal, cereri pe la Revizorul școlar, Onor. Minister al Instrucțiunii publice, s'a ajuns în fine, după multă stăruință și mari eforturi făcute în curs de 3 ani de zile la edificiul școlar de sub Nr. 86, care a fost edificat în 1914 de hotel comunal și pe care comuna, spre a nu fi silită să edifice un nou local școlar, l-a cedat pentru învățământ, făcându-se cu suma de 120.000 lei adaptările recerute, așa, că astăzi acest edificiu reprezintă cu toată demnitatea cultura românească din acest cuib săsesc; iar clădirea — împreună cu grădina asemănătoare unui parc frumos — de sub Nr. 38 a rămas numai pentru școala de copii mici.

Inaugurarea noului local școlar s'a făcut cu mare fast în ziua de 10 Octombrie 1926 fiind de față dl prefect al județului Nicolae Comșa, dl Inspector școlar P. R. Petrescu, revizor școlar Candit Popa, dñii subrevizori școlari Ioan Dragomir și Iosif Stoica, învățătorimea din comunele din jur cu tineretul școlar și numeros public din comună.

Din acest prilej, în fața publicului, care cuprindea întreaga curte școlară, a vorbit despre însemnătatea actului inaugurării școalei dl prefect N. Comșa, dl inspector școlar P. R. Petrescu, dl revizor școlar C. Popa, dl președinte al comitetului școlar Dr. Emanuil Ilcuș și inv.-dir. Simion Dragoman; s'au recitat diferite poezii frumoase, iar corul a executat mai multe cântări potrivite.

La încheierea acestui măreț act, s'a servit o masă comună în cârciuma comunală la care au participat Onor. oaspeți dela Sibiu împreună cu autoritățile locale și intelectua-litatea prezentă din jur.

Corpul didactic

Dela înființarea școalei și până astăzi la școala confesională română din Nocrich au servit următorii învățători:

Iosif Morar senior din comuna Nocrich 1858—1865; Iosif Achim din com. Marpod 1865—1869; Dănilă Ganea din comuna Nocrich 1869—1878; Iosif Morar iunior din comuna Nocrich 1878—1892, când a trecut ca subnotar la primăria din comuna Nocrich și după 4 ani de funcționare în acest post a murit. Moise Flităr inv. provizor 1892—1894; Alexe Manuil din comuna Fofeldea 1894—1895. Dela Nocrich a trecut tot ca învățător la școala confesională din satul natal Fofeldea. Aci a funcționat până în 1916, când cu ocazia intrării României în războiu s'a refugiat în Moldova, unde apoi a și murit; Iosif Tat inv. prov. din Ghijasa de jos 1895—1896. De aci a trecut la școala confesională din Ghijasa de jos unde a mai funcționat câțiva ani; Ioan Popa din Ilimbav 1896—1897, care după un an de funcționare a trecut la școala confesională din Alțina și de acolo ca preot în Vidacut, unde îndeplinește și astăzi această funcție, Ioan Gligoroviciu venit tot din Ghijasa de jos în etate de 50 de ani, a funcționat între anii 1898—1900, de aci s'a reîntors tot ca inv. în Ghijasa de jos;

Ioan Demean teolog din comuna Vecerd 1901—1902, care a trecut apoi ca preot în comuna Nucet, unde îndeplinește și astăzi această funcție, Ilie Bunea 1902—1903, ca învățător provizoriu, Ioan Holerga teolog din Măgărei 1903—1904. Dela școala din Nocrich a trecut ca preot în comuna Chirpăr și de aci în Măgărei unde a și murit; Dumitru Purece 1904—1905, Nicolae Ticășan din comuna Ruja 1905—1906, de aici s'a dus ca preot în Fintioș unde a decedat; Ilie Bunea ca inv. def. 1906—1912, când a trecut în comuna Iacobenii.

În prezent funcționează, începând cu anul școlar 1912—13, învățător Simion Dragoman născut în comuna Țichindeal la 31 Octombrie 1891. A terminat 5 clase gimnaziale la liceul de stat Maghiar din Sibiu, astăzi „Gheorghe Lazăr”, iar în anul școlar 1908—1909, s'a înscris ca elev ordinar la „Seminarul Andreian” din Sibiu, urmând cursurile pedagogice în anii școlari 1908—1909, 1909—1910, 1910—1911, 1911—1912. După terminarea cursurilor și obținerea diplomei de învățător, în vara anului 1912, luna August, a fost ales ca învățător la școala conf. din Nocrich pe baza concursului, din ședința scaunului școlar ținută la 23 Iunie 1912 și cuprins în punctul trei al protocolului dresat și care este de următorul conținut:

Protocol:

Luat în ședința comitetului parohial din Nocrich ținută în 25 Iunie 1912 sub prezidiul președintelui parohului Aron Meșian.

Președintele fiind postul de învățător vacant imbie respective somează scaunul școlar a stabili foaia de emolumente pentru a se deschide concurs nou la școala noastră confesională din Nocrich cu 1 Septembrie 1912.

„Comitetul parohial, ca scaun școlar „compune concursul precum urmează:

Concurs

1. Dela biserică ajutor	111 cor. 70 fileri
2. Dela popor prin repartiție	160 cor. 30 "
3. Lemne 3 stânjani a 15 cor.	60 cor.
4. Ajutor de stat care s'a căpătat până aici	668 cor.
Suma	1000 coroane—fil.
5. Cvarțir în natură.
6. 1/4 jug. de grădină.
7. Cel ce este ales e dator a înființa cor și a ținea strană regulat în dumineci și sărbători.
8. Cel ales, se recere a cunoaște limba maghiară perfect, pentru a putea obține ajutorul de stat.

9. Celce petiționează și dorește să fie ales să se prezinte în o duminică sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Ne mai fiind alte obiecte de tratat se incheie și subscrie

D. U. S.

Aron Meșian m. p.	Iosif Armenciu m. p.
Nicolae Balaban m. p.	Toma Ganea m. p.
Ioan Rusu m. p.	Ioan Mărginean m. p.
Simion Sindilă m. p.	Ioan Armenciu m. p.
Achim Ganea m. p.	Dionisie Ganea m. p.
Nicolae Muntean m. p.	Ioan Ganea m. p.

Prin decretul învățătoresc Nr. 9690 dat în Sibiu, din ședința senatului școlar al conzistorului arhidiecezan Gr. ort. din Transilvania, ținută la 16 (29) August 1912 este întărit ca învățător definitiv în acest post.

În postul al doilea înființat în anul 1922 au funcționat: Doamna înv. Veturia Bologa, din Vidacut, dela 1922 până la 1925 ca învățătoare cu titlu provizor și dela 1925 până la 1927 ca învățătoare definitivă, când soțul D-sale fiind ales de preot în comuna Mihai Viteazul, a trecut și D-sa ca înv. la școala din această comună; Veturia Bratu înv. def. din comuna Săliște din 1927 până la 1928. În primăvara anului 1928 luând în căsătorie pe dl Ioan Florea preot în Cornățel, a trecut dela Nocrich la școala de stat din această comună; D-șoara Dorina Dopp, originară din Sibiu, a funcționat ca înv. cu titlu provizoriu din 1928 până la 1930, când s'a detașat în comuna Cristian din apropierea Sibiului; Doamna Maria Laar originară tot din Sibiu, funcționează ca înv. definitivă la această școală din 1930.

Toate învățătoarele perindate la această școală au posedat diploma unei școale normale de învățătoare, au fost învățătoare bune, serioase, muncitoare, făcându-și cu zel și abnegațiune datoria atât în școală, cât și în afară de școală.

S. Dragoman.

(Va urma).

Cântec bătrânesc

Măicuțo când m'ai născut
 Mai bine să-mi fi făcut
 Două fântânele reci
 Intre două dealuri seci
 Și din picioarele mele
 Să fi făcut scăunele.
 Și din mâna mea cea dreaptă
 Păhărel de beut apă
 Și din mâna mea cea stângă
 Brăzișor să țâie umbră.

Trușorul să-l fi pus in dungă
 Să fi fost masă rotundă
 Cin' pe-acol' ar fi trecut
 Pe scaun să fi șezut
 La mas' ar fi prânzât
 Un pahar, ar fi beut
 La umbră s'ar hodini
 Maică ți, ți-or mulțumi.

Auzită dela Achim Catană.

Cules de O. S.

Strigături

Ochișori ca la mândra
 Nu găsești cât îi lumea
 Numa 'n târg la Seghedin
 La o fată de român
 Ș'aceia i-o 'mprumutat
 Dela mândra mea din sat.

Cuculeț cu peană sură
 Mușcaș-ai limba din gură
 Că, cânti vara jumătate
 Ș'apoi sbori în altă parte
 Iarna vi, vara te duci
 Când is dragostile dulci
 Cântă-mi mie înc'odată
 Că mi mintea tulburată.

De-aș trăi cât peatra 'n munte
 N'aș iubi fată cu sute
 Aș iubi una săracă
 Numa' ochii ei să-mi placă.

Mândra cu călcăie 'nalte
 Și cu oala după lapte
 Mai bine cu păpucei
 Și cu lapte 'n putinei.

Mândra când îi rumenită
 Cu cinci sute nu-i plătită
 Dacă se desrumenește
 Nici doi bani nu m'ai plătește
 Tu potică să trăești
 Multe fete rumenești.

Auzit'am din bătrâni
 Că nu-i bun gardu' de spini
 Nici mândruța din vecini.
 Gardu-i bun cu scânduri late
 Și mândruța de depărte.

Auzite dela feciorul Toma Luca,
 din Boița.

Culese de I. Albescu.

*Dorule, dorite-ar focu,
M'ai îngălbenit ca socu.
Dorule, dorite-ar para,
M'ai îngălbenit ca ciara.*

*Uscate-ai lele ca vântul
Și nu te-ar ținea pământul,
Că tot la tine-mi stă gândul,
Uscate-ai din brâu în sus,
Ca frunza la cucuruz;
Uscate-ai din brâu în jos,
Ca frunzuța la ovăs.*

*Câte fete cu pieptare
Toate-s strâmbe de spinare.
Numai mândrușița mea,
E dreaptă ca secerea.*

*Bade la voi în grădină
Mi-a prins dorul rădăcină.
Eu mă duc să-l iau la noi,
Rădăcina a prins foi;
Eu mă duc să-l iau acasă,
Rădăcina nu mă lasă.*

*Badea care-mi place mie
N'are casă nici moșie
Făr' panglici pe pălărie
Și-acelea pe datorie.*

*Nici un urât nu-i urât
Ca urâtul cel de om,
Te scoală noaptea din somn.*

*Și te mână la potică
Să-i aduci leacuri, de frică.
Poticarășul mi-a spus:
Că leacuri de urât nu-s,
Că urâtul n'are leac:
Făr' patru scânduri de brad.*

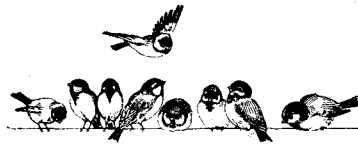
*Cât trăești, mândro, pe lume
A levrul nu ți-l spune:
Nici la mumă nici la tată,
Numai mie câte-odată;
Nici la frați nici la surori,
Numai mie deseori.*

*Mult mă mustră rudele
Că iubesc pe judele,
Cum dracu să nu-l iubesc
Că eu darea n'o plătesc.*

*Foaie verde de răchită
Vezi, mândro, de te mărită,
Că nici mersul de pe cale
Nu seamăn'a fată mare.*

*Măi, bade, bade ca tine
Pot face dintr'un arine
Din arine noduros
Pot face și mai frumos.*

Din colecția:
G. Răduțiu.

„Să stăpânim durerea care pe om supune,
Să așteptăm în pace al soartei ajutor!”
GR. ALEXANDRESCU.

„Nimeni să nu-și încredințeze secretul
său cuiva, nici chiar amicului său celui mai
cuminte și mai bun, căci un secret e tot-
deauna în primejdie”.

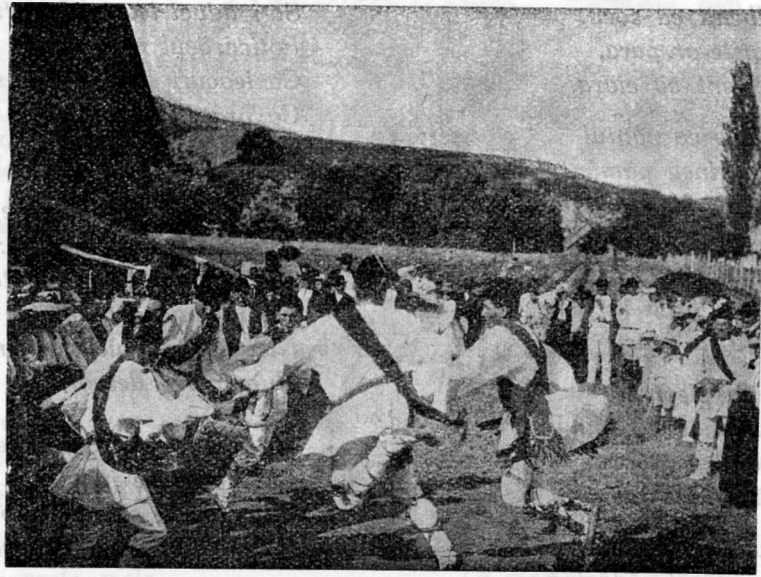
CALDERON.

„Lașii mor de nenumărateori înainte de
a fi murit; eroii gustă o singură dată
moartea”.

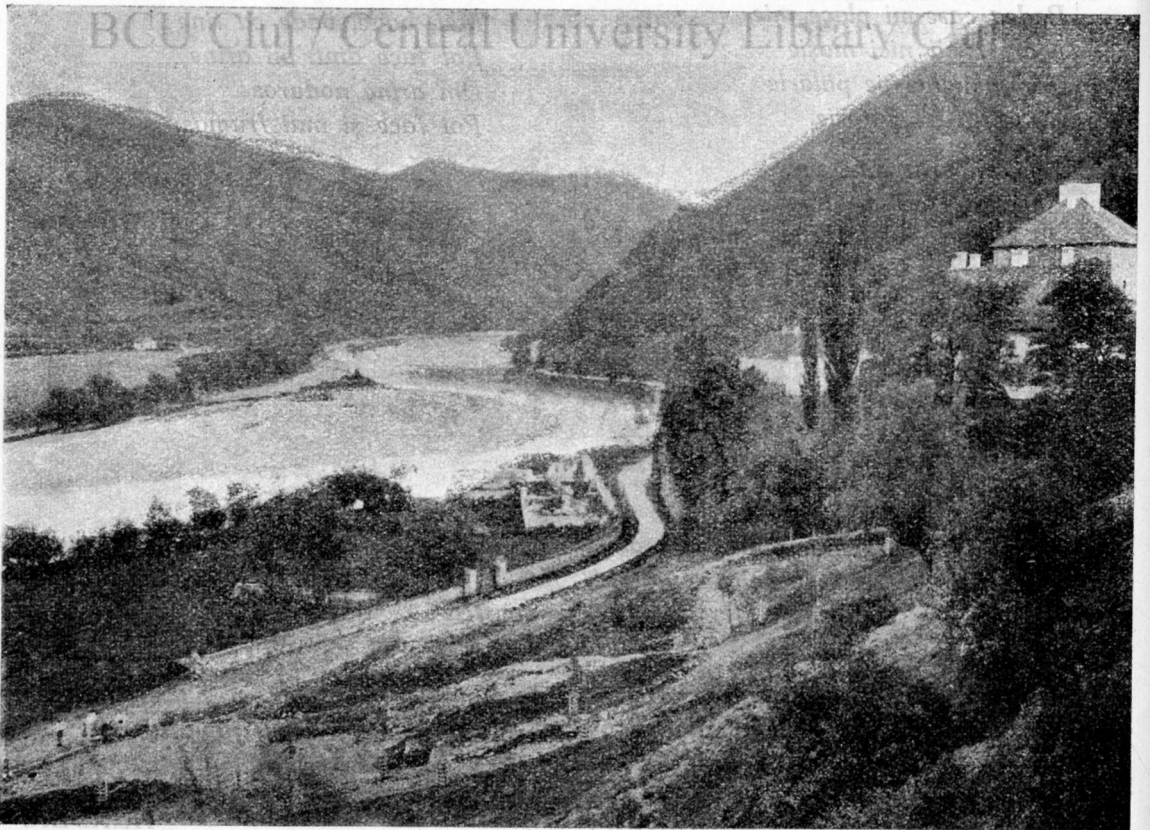
SHAKESPEARE.

„Cine vede greșelile și nu vede și prici-
nile lor, nu vede decât jumătate; cine vede
însă și pricinele, își schimbă mânia în com-
pătimire.

HERDER.

Călușerii.

Turnul Roșu.

RECENSII

Pedagogul Vasile Gr. Borgovan, de *Dimitrie I. Goga*, Cluj, Biblioteca învățătorilor Nr. 4, editată de revista „Satul și Școala”, 1935, pg. 112, Lei 30.

O cărticică răsărită din dragostea sinceră a elevului recunoscător față de iubirea neprecupețită și munca devotată a dascălului său.

Numele lui V. Gr. Borgovan, un vechiu profesor ardelean, se leagă de un șir întreg și foarte variat de opere pedagogice și de câteva instituții școlare atât în Ardeal, cât și în Vechea Țară. Dascăl plin de elan pentru misiunea sa, român bun și îndrumător prin pilda și sfaturile sale, a reușit să-și atașeze de sufletul său și de chemarea dascălească pe toți acei tineri a căror pregătire i-a fost incredințată. Profesor de pedagogie la preparandia din Gherla, mai apoi trecând în Țară la Școala Normală de Institutori din București și Bârlad, la liceul Sf. Sava, iar în urmă director al Școlii Normale din Turnu-Severin, prin toate părțile a știut să reverse din prisosul inimii și minții sale mult și cu temei.

Bibliografia operelor sale numără 30 de cărți fie manuale de curs primar și secundar, fie studii pedagogice traduceri sau originale. Dintre ele cele mai însemnate au rămas: „*Ionel*, educația unui bun copil”, editată în a II-a ediție de către „Astra” din Sibiu, și „*Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv*”. Prima este o imitație, ca formă, a cărții lui Rousseau „*Emil*”, a doua, în partea ei primă e punere la punct teoretică a principiului intuitiv în învățământ, parte originală, parte după pedagogii I. Popescu, I. Petri, Diesterweg, etc., iar în partea a II-a un iscusit îndrumător practic, bazată pe propria experiență a autorului, în ce privește aplicarea învățământului intuitiv.

Astăzi când ne pierdem în prea mult pseudoștiințifism pedagogic, reînvierea figurilor de dascăli, adevărați inovatori de drumuri noi în școala românească, suflete mari cu ales devotament pentru chemarea lor, este o binecuvântată revelație cerească. Dl Goga nu putea face un serviciu mai bun școlii noastre de astăzi, care par'că și-a pierdut sufletul, decât acela care i l-a făcut prin redarea atât de măiestrită a celei care a fost V. Gr. B. Suflet din sufletul dascălului său pentru sufletul dascălilor.

Prof. L. Bologa.

Metodul activ și creator în educație de *Toma Cocișiu*. Tipografia Seminarială, Blaj, 1936, pp. 48, Lei 10.

E o broșură în care se sintetizează principiile de învățământ și educație ale „Școlii de experiență din Blaj” în lumina rapoartelor inspectorilor generali cari au vizitat această școală, a recenziilor din reviste și a scrisorilor adresate directorului ei de către cei competenți.

Relevăm de astădată, din puținile pagini proprii autorului, momentele psihologice urmate în predarea unei lecții. Acestea sunt: 1. *Alegerea*. Elevul își alege singur din programa alcătuită pe baza centrelor de interes subiectul lecției pe care vrea să-l trateze în fața colegilor. 1. *Observarea*. Se informează apoi și se documentează din cărți, dela colegi, învățator și observă materialul intuitiv. 3. *Exprimarea*. Cunoștințele astfel adunate le redă într'o compunere liberă, însoțită de deseme și modelaje. 4. *Urmează desvoltarea* subiectului înaintea clasei, când au dreptul să ceară informații suplimentare. A doua zi toți elevii prezintă rezumate scrise asupra subiectului tratat.

E un sistem care se poate aplica cu foarte mare folos în special în cursul supraprimar

al cărui rost este tocmai aprofundarea și sistematizarea cunoștințelor. Prin metoda activă copilul învață să se știe folosi de ele și să cerceteze singur.

L. Bologa.

Povestea copilului pierdut (Sans Famille), roman de Hector Malot. Traducere de *Maria Giuglea*. 2 vol. Ed. „Tipografiile Române-Unite” — București.

E curios fenomenul ce se petrece cu literatura în epoca noastră. Se scrie mult — mult și nu totdeauna bun. În general literatura tineretului — a copilului și a adolescentului îndeosebi, e foarte mult neglijată la noi. Și doar se știe că timpul acesta al vieții e cel mai ușor influențabil. Aci ar trebui să se depună eforturile cele mai mari, pentru că mlădița, verde încă, va crește așa cum condițiile din afară o vor influența. Condițiile din afară astăzi însă sunt destul de vitregi, căci care e literatura tineretului de azi, în cea mai mare parte, dacă nu romanul cu fascicola, în cel mai fericit caz, cel de aventură, vândut tot ca fascicole. Acesta din urmă — de cel dintâiu nici nu putem vorbi — desvoltă imaginația, dar nu contribuie altfel întru nimic la „formarea” viitorului om (unde punem însă atâtea defecte, fatale acestui soi de romane).

În asemenea situație, nu poți decât să saluți cu multă bucurie apariția câte unei cărți care împlineste acest gol. E cazul cărții pomenite la început de tot, carte în care autorul — Hector Malot — și-a pus tot sufletul, căci a scris-o pentru fetița sa. Cartea

aceasta e povestea unui copil furat de mic dela părinți, părăsit și apoi găsit și crescut de niște părinți adoptivi. Viața îl smulge însă căminului cald adoptiv la o vârstă fragedă și-l aruncă în valurile ei. Copilul e nevoit să colinde pretutindeni, cântând din harpa sa și dând „reprezentatii”, câștigându-și astfel singur pâinea, la o vârstă când alți copii sunt mai numai ai jocului. Dar soarta nu e vitregă până la sfârșit. Copilul, după mult umblet, își găsește familia. Romanul sfârșește în nota aceasta de fericire.

Sunt simple și cu toate acestea, pline de sevă, paginile acestei cărți. Un om mare citindu-le și nu poate să nu simtă alături de acest mic erou: să se bucure, să se întristeze, să sufere și să spere. Urmărești cu atâta interes, că nu-ți dai seama când ajungi la un nou capitol. Acest lucru se datorește în mare parte limbii frumoase românești în care e tradusă cartea. Citești mereu, dar nicidecum nu ai impresia unei traduceri. Stil curgător, fraze simple, traducere și nu transpunere de cuvinte, sunt tot atâtea calități ale acestei talmăcirii. Nu putem decât să fim fericiți pentru ideea pe care a avut-o d-na Maria Giuglea, de a traduce această carte, aceasta și nu o oarecare alta, căci credem că nu ar fi putut alege una mai bună, oricât ar fi căutat. Vedem în același timp și un frumos îmbold pentru alții la traducerea de asemenea cărți proprii.

E de recomandat această carte tuturor; școlarii și elevilor îndeosebi. Vor găsi în ea un bun tovarăș în orele lor libere.

Eugen Tănase.

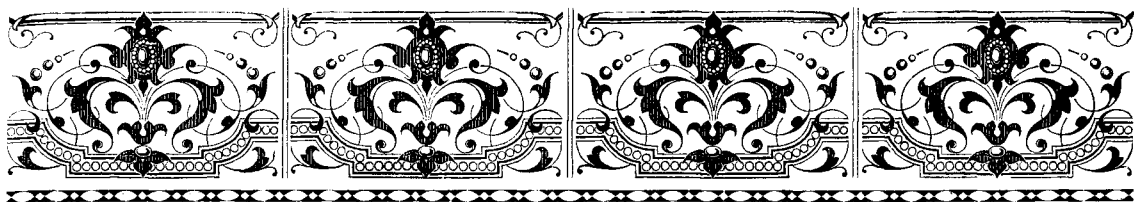
„Ultimul pas al rațiunii este de a recunoaște că se află o infinitate de lucruri cari o întrec. Ea e slabă dacă nu îndrăznește să recunoască aceasta“.

PASCAL.

„Să spui tot ceea ce îți poate lămuri gândul, dar nici un cuvânt mai mult: aci stă taina de căpetenie a unui stil desăvârșit“.

EÖTVÖS.

Știri și informațiuni

Primul Cerc Cultural al învățătoarelor dela școlile de copii mici din județul Sibiu

Nu m'ași fi încumetat să scriu despre cercul cultural al învățătoarelor dela școlile de copii mici, ce s'a ținut în comuna Săliște la 8 Martie, 1936, dacă nu ar fi fost primul.

Ca orice început el va rămâne strâns legat, ca o verigă dintr'un lanț, de realizările viitorului, cu atât mai mult cu cât s'a putut dovedi că și învățătoarele dela aceste școli de educație și învățământ ante-primar pot aduce un însemnat aport cultural pentru răspândirea în popor a cunoștințelor de educație.

Cele peste 40 de învățătoare adunate din întreg județul și orașul Sibiu au avut prilejul de a cerceta cel mai frumos sat din Ardeal înzestrat, ca și un sat model cu așezăminte culturale, economice și de asistență socială.

Ba, ce e mai mult și o baie populară, lucru rar pentru satele noastre, unde cunoștințele de igienă sunt atât de puțin cunoscute, ca și mijloacele de întreținerea unei sănătăți fizice.

Fiind și sărbătoare, s'a putut admira pitorescul port al femeilor săliștene, atât de cunoscut la noi, ca și de străinii cari ne-au vizitat țara. Apoi munții din apropiere de pe culmea cărora răsare dintre brazi schitul Foltea, dau un farmec deosebit satului și nicăiri ca aici nu se poate face constatarea, de ce folos sunt vizitele într'un sat, în grupuri și când se caută a se cunoaște o viață locală, scoțindu-se concluzii pentru fiecare, în comparație cu localitatea unde activează.

Programul mai dinainte fixat ne-a impus respectarea obiceiului creștinesc de a asista la slujba religioasă, după care a urmat ședința intimă, care s'a ținut la școala de copii mici. În localul școlii, d-ra Comșa, directoară și d-na Peligrad, învățătoare, au organizat o expoziție cu lucrări de lucru manual frumos executate de mâinile micuților elevi ce s'au

admirat mult de colege. Au urmat lecțiile practice executate de d-ra Balaban, învățătoare la școala din Csnădie, având de obiect exercițiile sensoriale. A fost o serie de lecții cu amândouă seriile de copii, mari și mici, și rezultatul a fost mulțumitor.

În după amiaza aceleiași zile a urmat ședința publică ce s'a ținut în sala de festivități a școlii primare. Programul desfășurat în fața poporului a început cu serbarea copiilor dela școala de copii mici, cari au declamat, au cântat și au jucat câteva scenete. Ca întotdeauna când copiii au deosebită pregătire, bucuria părinților ca și a celorlalți participanți se vede că este mult mai puternică, iar mulțumirea se întrezărește și în ochii învățătoarelor.

A urmat apoi conferința subsemnatei despre „Părinți și copii” în care s'a arătat cum multe fapte rele pe care le vedem azi în societate sunt rezultatul a multor greșeli de educație. S'a stăruit asupra educației copiilor dându-se sfaturi și exemple.

Di doctor Lupaș, medic de circumscripție a conferențiat despre „Anemia la copii” arătând cauzele și mijloacele prin care se poate combate.

Ședința publică a fost încheiată de către dl Protopop Borcea care a adus mulțumiri conferențiarilor, participanților la serbare ca și învățătoarelor.

Acest cerc s'a încheiat cu o deplină mulțumire pentru toți aceia cari au muncit la realizarea unui succes, pentru care se cuvin laude și d-lor I. Dragomir, revizor școlar, ca și P. R. Petrescu, inspector general, inițiatorii cercului cultural al învățătoarelor dela școlile de copii mici.

Clementa M. Grădinaru
Dir. șc. de copii mici Nr. 4 Sibiu.

Din activitatea străjeriei

Pentru o mai bună îndrumare și intensificare a activității străjerești în jud. Sibiu, dl Revizor școlar Ioan Dragomir a convocat pe învățătoarele comandante și învățătorii comandanți de străjerie la o conferință în orașul Sibiu pe ziua de 7 Martie 1936.

Inceputul conferinței s'a făcut cu ridicarea pavilionului în curtea internatului școlii normale de fete „Andrei Șaguna”, fiind de față domni: A. Popa, inspec. gen. al O. E. T. R., P. R. Petrescu, inspec. gen. școlar primar, I. N. Ciolan, deputat, M. Bibu, inspec., N. Bembea, subrevizor școlar și întreg corpul didactic primar de stat din orașul Sibiu, iar dela Breaza au venit domni: Bivolaru, prof. de ed. fizică și inv. Lungu.

Terminându-se ceremonia ridicării pavilionului, s'a trecut în sala prefecturii, unde sub prezidiul dlui inspector gen. al O. E. T. R., A. Popa, a decurs ședința teoretică; conferințind Gh. Mareș, N. Potcoavă, subrev. școl., și inv. Simian, Stănilă, Dordea și Verzescu.

Conferințele au fost completate prin lămuririle și caldele îndrumări date de către dl insp. general A. Popa; iar dl insp. gen. școlar P. R. Petrescu își exprimă deosebita satisfacție față de felul cum s'au achitat conferențiarilor de însărcinările date și 'n general față de întreg mersul ședinții și ncheie spunând, că străjeria este una cu școala și că altoindu-se școala cu altoiul bun al străjeriei va da rezultatele așteptate.

Dl A. Popa exprimă mulțumiri dlui rev. școlar I. Dragomir, pentru modul înțeles și cum a organizat programa din toate punctele de vedere; iar prin cuvântul de mulțumire al dlui rev. școl. I. Dragomir, — adresat dlui președinte, sprijinitorilor D-sale în alcătuirea programei și corpului învățătoresc pentru munca serioasă și plină de suflet ce-o de-

pune și 'n această direcție spre binele și fericirea patriei — ședința teoretică a luat sfârșit.

La orele 3 $\frac{1}{2}$ p. m. s'a început desfășurarea practică a programei străjerești în curtea școlii primare de stat Nr. 2 mixtă, Dr. C. Angelescu, executându-se cu învățătoarele și învățătorii comand. străjeri întreg programul străjeresc din directiva Nr. 1.

Aprecierile și obiecțiunile cuvenite în legătură cu desfășurarea lucrărilor și exercițiilor practice au fost făcute de către dl prof. Bivolaru.

O frumoasă demonstrație străjerească au făcut și elevii cl. a IV, ai școlii Nr. 2, executând exercițiile de ansamblu și programa de gimnastică în bănci. A urmat apoi coborârea pavilionului, după care s'a trecut într'o sală de clasă, unde dl prof. Bivolaru a arătat noile exerciții de ansamblu, cari vor fi executate la serbările din 8 Iunie și cu aceste, programa străjerească din 7 Martie a luat sfârșit, lăsând plăcute impresii și îndemnuri vii de muncă în sufletele participanților.

Raportor.

Darea de seamă asupra situației învățământului primar din județele Alba, Hunedoara, Sibiu și Turda (cu 6 planșe privind numai județul Hunedoara) pe anul școlar 1934—35, de Petre R. Petrescu, inspector general școlar, (extras din revista: Plaiuri Hunedorene).

În numerii viitori ai „Luceafărului” vom reproduce conținutul acestei „dări de seamă” din care se va vedea situația școlară a celor patru județe în lumina clară a cifrelor și a tabelelor comparative.

„La un popor liber, domnia legilor este mai puternică decât a oamenilor“.

TITU LIVIU.

„Cine are adevărate merite personale, va recunoaște foarte bine greșelile propriei sale nații, fiindcă le are totdeauna înaintea ochilor“.

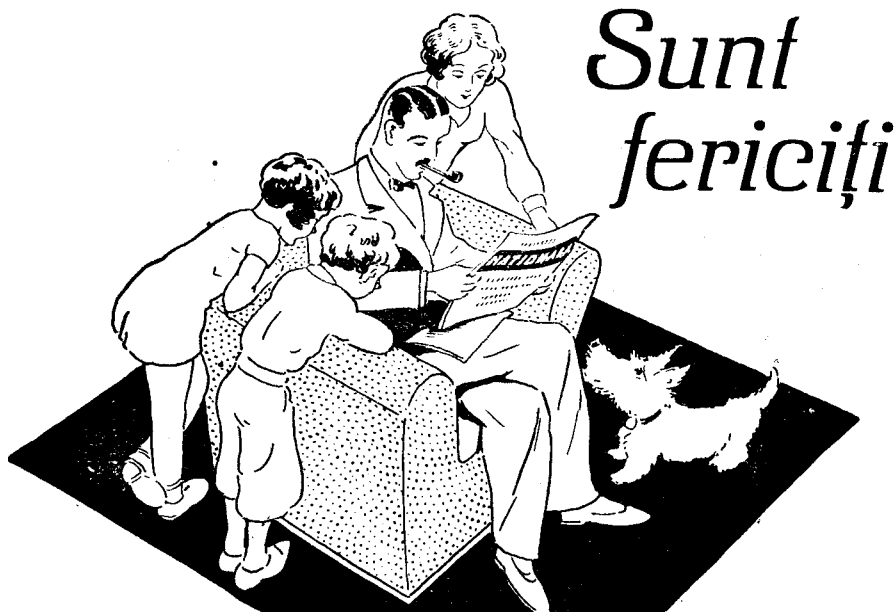
AR. SCHOPENHAUER.

„Mulți dintre oameni comit ticăloșii la dreapta, ca să pară onești la stânga“.

GHINCHOLLE.

„Nici un om nu e atât de sărac ca să nu poată face un act de caritate; nici un om nu e atât de inferior ca să nu poată face un act de demnitate.“

MANTEGAZZA.

*Sunt
fericiți*

Pentru că cel mai bun tovarăș al lor este polița de asigurare pe care au încheiat-o și care le ajută la toate nevoile. Tovarășul acesta își reface fără să murmure avutul distrus de incendiu sau alt dezastru.

El are grija celor dragi rămași fără sprijin atunci când moartea nemiloasă răpește pe capul familiei.

Tot el îngrijește de familie când o nenorocire face incapabil de câștig pe sprijinitorul familiei.

**Dar asigurarea este o chestiune
de încredere, deci adresați-vă la:**

„NAȚIONALĂ”

Fondată în anul 1882

Firma înscrisă la Trib. Ilfov la No. 71/1884

Aetele de fundațiune publicate în Monitorul Oficial No. 245|1882 cu modificările publicate în Monitorul Oficial No. 24|1888, 15|1890, 12|1906, 11|1907, 108|1919, 41|1921, 118|1924, 43|1931, 60|1931, 183|1933, 172|193

Societate Generală de Asigurare

Capital soc deplin vărsat Lei 25.000.000

Diverse fonduri de gar. la 31 Dec. 1934 Lei 210.188.329

Agenții în toată țara

Sediul Social: București, str. Doamnei 12 (Palatul Societății)

Reprezentanța Generală: Sibiu, strada Honterus No. 6

(In clădirea proprie).

Vizitați marele și renumitul magazin de
CAFEA și COLONIALE

„LA PAȘA”

Cercetați mult așteptatele instalațiuni sosite și instalate noi. Ultimele perfecțiuni unce și neexistente asemănătoare în Sibiu, cu cari se poate avea la minut, cea mai delicioasă cafea prăjită și măcinată imediat, proaspătă, gust, aromă, calitate, cu ade-vărat neintrecută.

De asemenea se prăjește la minut alune americane, imediat, proaspete.

Notăți adresa: „LA PAȘA”, singur în Sibiu, strada Regina Maria Nr. 42
En gros!   Telefon 93.   En detalii

Locul unde se întâlnesc

Intelectualii satelor

Restaurantul
cu renume

„La Meșterul Manole”

Sibiu, Tg.-Vinului
6

Mâncări calde gustoase! Bufet bine asortat! Bere Luther! Vinuri speciale de Bălceciu! Serviciu curat și conștiincios!

Curte mare pt. căruțe și autobuse!

Prețuri ieftine!

Vitrinele firmei

Carol Breitenstein

Sibiu, Piața Regele Ferdinand 17

orientează despre ultimele noutăți de modă și prețurile cele mai ieftine ale zilei.

Este deci în interesul publicului a priori aceste vitrine și a vizita magazinul.

Furnizorul învățătorilor!

Hans Schuster

Sibiu, Piața Regele Ferdinand 19

Furnizorul învățătorilor

Mare asortiment în tot felul de stoffe moderne pentru domni și doamne.

Calități superioare. - Prețuri de concurență.

Colaboratori:

I. Simionescu, Gh. Preda, Z. Sandu, Petre R. Petrescu, Lucian Bologa, Al. Dima, Gh. Maior, Dr. Nicolae D., P. N. Apolzan, I. Delu, I. Dragomir, I. Dopp, Mina Grădinaru, S. Florea, M. Faur, St. Potcoavă, Pavel Popescu, I. Tatu, N. Bunescu, D. Tipuriță, D. Guranu, N. C. Verzesu, S. Dragoman, A. Calculator.

Comitetul de conducere al revistei:

I. N. Ciolan, Petru Olariu, Miron Bibu, Nicolae Martin, I. Tănase, S. Banciu, S. Dragoman, N. Hanzu.

Comitetul Asociației:

I. N. Ciolan, președinte; Petru Olariu, v.-președinte; Miron Bibu, secretar; Ioan Tănase, casier; Maria Petrescu, Nicolae Iordan, S. Dragoman, Nicolae Martin, Bogdan Ene.

Comisia cenzorilor:

N. Verzesu, Șt. Cornea, N. Boiceanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamente:

Pentru învățători, preoți, notari, primari, studenți
și săteni pe timp de un an se plătește suma de Lei 150.—
Pentru comitetele școlare, primării, oficii paro-
hiale, bănci populare și cooperative pe un an „ 250.—
Abonamente de onoare pe un an . . . . . „ 500.—

Abonamentele se pot face în orice
timp al anului, trimițându-se fiecărui
nou abonat, revista pe anul întreg.

**Costul abonamentului se va trimite înainte la adresa:
Administrația revistei „LUCEAFĂRUL“, str. Gh. Lazăr 21, Sibiu.**

Numărul viitor apare la 15 Iunie 1936.

Sumarul:

Literatură — Artă.

Creștinii și Invierea, poezie	<i>S. Dragoman</i>
Noaptea Invierii	<i>Simion Lomnășanu</i>
S'a stins, poezie	<i>Emil Giurca</i>
Pentru popor, poezie	<i>S. Dragoman</i>
Cântec, poezie	<i>G. Răduțiu</i>

Invățământ — Educație.

Asociaționismul în psihologie	<i>Prof. L. Bologa</i>
Ciclu II ca făcând parte integrantă din școala primară	<i>E. Bărdaș</i>
Lecție de aritmetică la cl. III-a	<i>Ilie Tarcea</i>
Calitățile, împreunate cu chemarea învățătorului	<i>Izidor Dopp</i>
Învățătorul și menirea sa	<i>Gh. Staicovici</i>
Din tainele numerelor	<i>A. Calculator</i>

Viața culturală și națională a satului.

Este învățătorul un funcționar inferior al statului?	<i>Ioan Albescu</i>
Străjerismul ca factor educativ în viața națională	<i>Helju Aurel</i>
Vorbim mult, lucrăm puțin	<i>Petrea Dascălu</i>

Viața economică a satului.

Salarizarea învățătorilor	<i>N. Martin</i>
-------------------------------------	------------------

Viața administrativă a satului.

Întreținerea școlilor	<i>Faur M. M.</i>
---------------------------------	-------------------

Pagina elevilor normalişti.

Contribuția școlii primare la apărarea națională	<i>Bogdănel Pavel</i>
Leul munților	<i>Dordea Ioan</i>
Pădure	<i>I. Lupea</i>

Oameni și fapte.

Monografia școlii primare de stat din Nocrich, jud. Sibiu	<i>S. Dragoman</i>
--	--------------------

Folclor și literatură populară.

Cântec bătrânesc	Din col. <i>O. S.</i>
Strigături	{ Din col. <i>I. Albescu</i> " " <i>Gh. Răduțiu</i>

Recensii.

—Pedagogul Vasile Gr. Borgovan	<i>Prof. L. Bologa</i>
Metodul activ și creator în educație de Toma Cocișiu	<i>L. Bologa</i>
Povestirea copilului pierdut	<i>Eugen Tânase</i>

Știri și informațiuni.

Primul cerc cultural al învățătoarelor dela școlile de copii mici din județul Sibiu	<i>Clemența M. Grădinaru</i>
Din activitatea străjeriei	<i>Rap.</i>
Darea de seamă asupra situației învățământului primar din județele: Alba, Hunedoara, Sibiu și Turda pe 1934, 1935 de Petre R. Petrescu, insp. gen. primar	<i>Un dascăl</i>